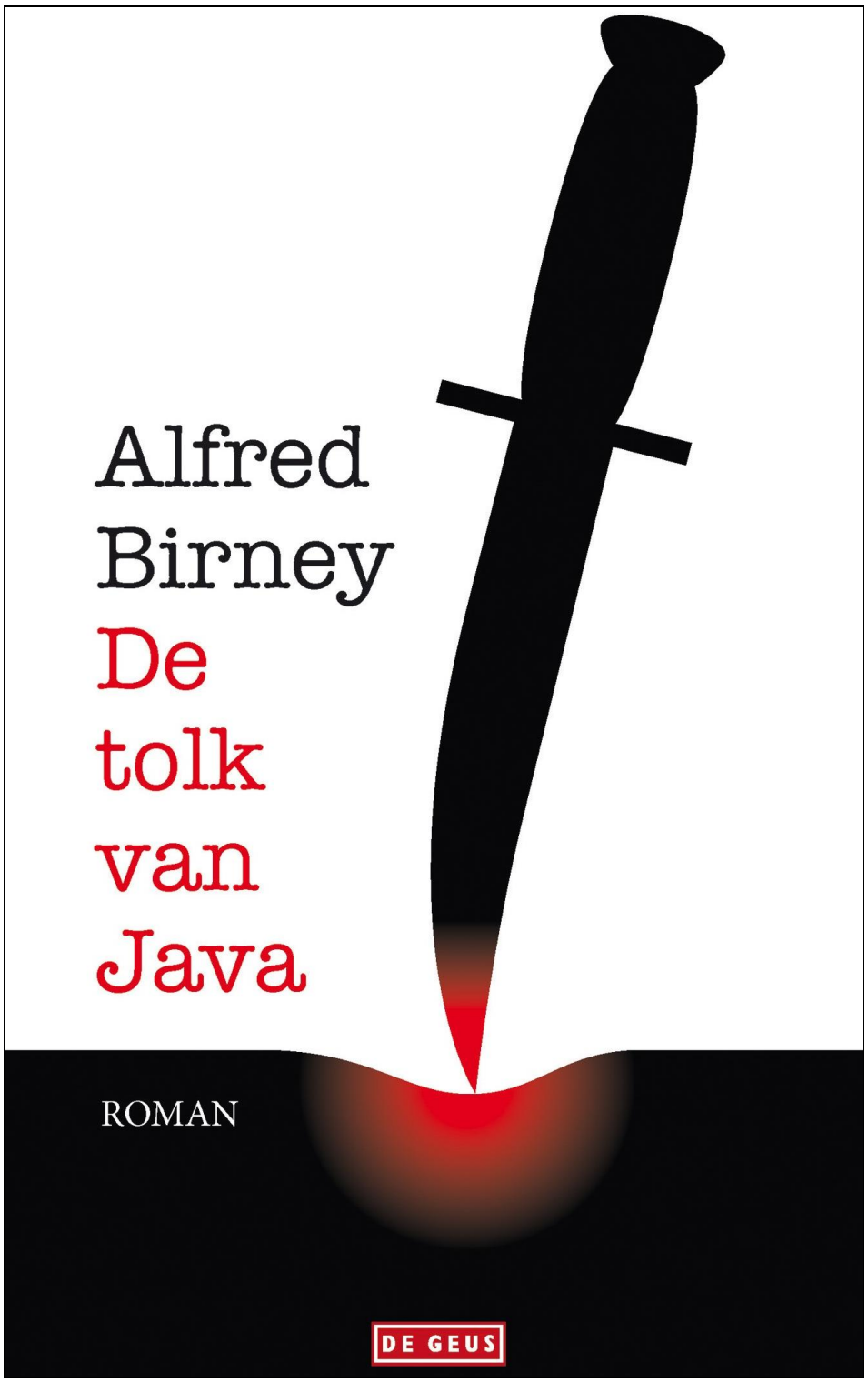
NICC Magazine 4 /2017

Alfred Birney genomineerd voor de Libris Literatuurprijs **(pag. 12)**

In dit nummer

Vergoeding voor slachtoffers Jappen-kampen.....2

Koloniale 'ja-knikker' in het Haagse.....3

De laatste halte.....4

520 schadeclaims executies in Indië.....7

De Schutting (2).....8

Alfred Birney bij de laatste zes.....12

Japanse Tuin in Den Haag weer open.....14

'Pulk' Pelder postuum geëerd.....21

Column.....24

Indische Agenda uitgelicht.....29

Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap

jaargang 9, april 2017 | oplage: 9500

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

NICC Enquête

De beloofde NICC Enquête is enkele maanden geleden naar de abonnees gestuurd en we hebben al heel wat resultaten binnen. We hopen zoveel mogelijk reacties om een zo goed mogelijk beeld te krijgen hoe u over NICC Magazine en over een toekomstig Indisch Centrum denkt. Maar intussen zijn er weer nieuwe abonnees.

Nieuwe abonnees welkom

U ontvangt hierbij uw eerste editie van NICC Magazine. Leest u hem eens door en vertel ons wat u ervan vindt. En als u onze website www.indisch-centrum-denhaag.nl heeft bezocht, wilt u ons ook daarover uw mening laten weten? **Wilt u onze enquête invullen?**

De LINK naar de Enquête: http://www.survio.com/survey/d/V2Q6P7Y9H2O8F2Q6L

(enquête laatste maand; eind april gaan we evalueren)

Ook willen wij wijzen op de mogelijkheid om ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu bijna 9500 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw waardering als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)

NL39 RABO 0129 216 836,

t.n.v. ***N.I.C.C.*** Den Haag NL.

Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Vergoeding voor slachtoffers Jappenkampen

De kersverse burgemeester van Den Haag, Pauline Krikke, bekijkt na de schadevergoedingen die zijn uitgekeerd aan Haagse Joden, ook rechtsherstel voor stadgenoten die na terugkeer uit Nederlands-Indië achterstallige belastingen moesten betalen. De politiek gaat uit van enkele tientallen Hagenaars die tijdens de Tweede Wereldoorlog in een Japans concentratiekamp hebben gezeten en bij terugkeer in Den Haag alsnog een zeer onaangename belastingaanslag op de deurmat kregen voor straatgeld en erfpacht.

"Dit gaat hier om een vergeten groep", aldus Haagse politicus Arnoud van Doorn.

Burgemeester Krikke heeft beloofd om de groep slachtoffers uit Nederlands-Indië mee te nemen in de uitwerking voor schadevergoedingen aan nabestaanden van oorlogsslachtoffers die na 1945 gedwongen werden om achterstallige belastingen te betalen. Hiervoor heeft Den Haag een bedrag van 2.6 miljoen Euro uitgetrokken.

Pauline Krikke hoopt dat dit zal bijdragen, zij het laat, aan een stuk rechtsherstel. "Ik ga praten met de Indische organisaties om te zien wat er boven tafel komt".

Pauline Krikke, Burgemeester van Den Haag sinds 17 maart 2017

Volgens verschillende politieke partijen zijn ambtenaren en ondernemers na hun terugkeer uit Nederlands-Indië net zo kil ontvangen als alle andere Indische Nederlanders. Tijdens hun uitzending naar de kolonie hielden zij vaak hun huis in Den Haag aan. "Voor het geval van hun terugkeer", zegt Van Doorn (PvdE).

Het Groep de Mos raadslid Lex Kraft van Ermel (zelf Indische Nederlander) kan zich heel goed vinden in het voornemen van Burgemeester Krikke: "Gelijke monniken, gelijke kappen. Het zal niet zo'n hele grote groep zijn, maar we moeten het onderzoeken. Zelfs als het maar één familie zou zijn, moeten we het rechtsherstel laten prevaleren".

De Haagse burgemeester komt nog met een gedetailleerd plan hoe de schade aan de nabestaanden van oorlogsslachtoffers wordt betaald. Aanvankelijk zou de Gemeente een jaar de tijd

nemen om families te vinden die recht hebben op compensatie, maar op aandringen van de Gemeenteraad heeft Den Haag deze deadline laten vallen. Dan zit er wat meer ruimte in, zodat als het langer dan een jaar zou duren, dat dat dan maar moet. "We moeten daar coulant in zijn", aldus Burgemeester Pauline Krikke.

Dit rechtsherstel komt er na een nieuw onderzoek naar de bejegening van Haagse Joden na de Tweede Wereldoorlog. Daaruit is gebleken dat de gemeente destijds "immoreel" handelde.

Natuurlijk had dit al veel eerder aan het licht moeten komen en rechtgezet moeten worden. Maar het is goed dat het nu alsnog gebeurt en we een millimetertje meer recht kunnen doen.

Koloniale 'ja-knikker' in het Haagse

Een welvaartssymbool in een koeweitje

Door: Jan van der Horst

In 1938 kwam Den Haag door een toeval even op de oliekaart te staan. Een monumentje met een ijzeren boortoren, 50 jaar later op de Haagse Mient onthuld, herinnert er nog aan. Tijdens de aldaar gehouden Koloniale Tentoonstelling werd door een der deelnemers, de Bataafse Petroleum Maatschappij een boordemonstratie gegeven. Op een diepte van slechts 461 m werden totaal onverwacht sporen van olie gevonden. Dit leidde tot grote hilariteit; de BPM vond per ongeluk op slechts enkele kilometers afstand van haar Haagse hoofdkantoor olie…

De vondst van de exploratieput Mient 1 bleek niet economisch, maar gaf wel aanleiding tot exploratieactiviteiten in het gebied. In 1935 was de BPM (na 1947 de Nederlandse Aardolie Maatschappij) in Nederland begonnen met het systematisch zoeken naar olie. Zuid Holland stond echter niet hoog op de lijst van interessante gebieden. De meetresultaten leidden echter tot succesvolle boringen bij onder meer Delft (1944), Rijswijk (1953), Wassenaar (1956), Zoetermeer en Leidschendam in 1957. Nu stond de concessie Rijswijk, uiteindelijk grofweg de provincie Zuid Holland, duidelijk op de oliekaart. In het landschap verschenen de karakteristieke ja-knikkers, symbool van de Nederlandse welvaart. De gasbel onder Slochteren moest nog ontdekt worden (1959).

Het olieveld onder Zuid Holland reikt tot onder de Noordzee, maar vanaf een aantal platforms van Unocal, Conoco en Amoco de olie wordt gewonnen. De namen van de producerende oliereservoirs Delfland en Vlieland herinneren nog aan de oorsprong van de olie.

Den Haag, waar het toch allemaal een beetje begon, heeft ook een ja-knikkers binnen de gemeente-grenzen gehad. Deze stond in het koeweitje bij Marlot, als onderdeel van het Wassenaarse veld. Over de functie en werking van een ja-knikker (beam pumping unit) bestaan wel eens misverstanden. De ja-knikker zelf is het zichtbare gedeelte van een ondergronds mechanisch pompsysteem dat in een olieput is geïnstalleerd. Dit pompsysteem bestaat uit een plunjerpomp (sucker rod pump) Onder in de olieformatie die met een slangenstelsel (sucker rod string) verbonden is aan de ja-knikker. De ja-knikker zorgt ervoor dat de plunjerpomp de noodzakelijke op-en-neergaande beweging kan maken: het 'ja-knikken'.

De olie onder het Wassenaarse veld bevindt zich op een diepte van ruim 1200 m. Men kan zich voorstellen wat een gewicht het slangenstelsel met de omhoog gepompte olie vertegenwoordigt! Dit moet door de ja-knikker omhoog getrokken worden, waarna het geheel weer beheerst naar beneden moet. De ja-knikker is dus eigenlijk een ingenieus geheel van onderdelen die ervoor zorgen dat de snel draaiende beweging van een aandrijfmotor wordt omgezet in een langzaam op en neergaande zuiver verticale beweging van het slangenstelsel. Twee grote contragewichten dienen om het hoge gewicht van de olie en het slangenstelsel en het vertragen en versnellen ervan te compenseren.

Momenteel worden de laatste oliewinlocaties van de Nederlandse Aardolie Maatschappij rond Den Haag verlaten, na een grondige reinigingsoperatie.
De olieproductie was in de loop van de jaren zodanig teruggelopen dat verdere winning niet meer economisch was.

Bron: Stichting Haags Industrieel Erfgoed. http://shie.nl/

SHOPDEN
BORCA ONLINE
Borca Computer Online Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

De laatste halte

In het kader van de tentoonstelling "Spoorwegen in Indië" die van 6 juni t/m 10 november in het Spoorwegmuseum in Utrecht gehouden wordt, hier een leuk artikel over het wel en (vooral) wee van de spoorwegen in Indië. Bij de Staatsspoorwegen in Nederlands-Indië gebeurden vaak ongelukken; meerdere daarvan binnen de gemeentegrenzen van Batavia. In april 1927 derailleerde een locomotief met enkele rijtuigen. 'Te hoge snelheid', was het oordeel. Een jaar later was het wéér raak, dit keer door een technisch mankement. Gelukkig was geen sprake van persoonlijk letsel, zij het dat een paard het leven liet.

Uit het *Bataviaasch Nieuwsblad*, 27 juni 1928:

De trein komt tot stilstand in de Binnen-Nieuwpoortstraat

Spoorwegongeluk te Batavia. Hedenmorgen is de elektrische trein, die om 7.31 uur van Kemajoran dient te vertrekken en om 7.38 uur te Batavia-Noord dient aan te komen, ten gevolge van het niet werken der remmen door het stootblok heen gereden en een viersteens muur omver rammend, vlak naast de uitgang voor de Batavia-passagiers, de Binnen-Nieuwpoortstraat ingereden. De motorwagen kwam juist op de rails der stoomtram, recht tegenover den ingang van het gebouw der Handels-vereeniging tot stand. Persoonlijke ongelukken hadden, wonder boven wonder, niet plaats: slechts een sado werd aangereden. Het paard werd in den buik getroffen en moest worden afgemaakt. De koetsier kwam met den schrik vrij, de sado werd vernield. De trein is met vier minuten vertraging, alzo om 7.35 uur van Kemajoran vertrokken en arriveerde ook vier minuten te laat, om 7.42 uur, te Batavia-Noord.

Wat de stationschef vertelt

Een der stationschefs, die o.a. dienst had bij het vijfde spoor — dat waarop het ongeluk gebeurde — vertelde ons het volgende. De elektrische treinen mogen de kopstations slechts binnenrijden met een vaart van 5 à 6 km. per uur, met voetgangerssnelheid dus. De betrokken trein nu, die bestond uit twee wagens, een 1e en een 2e klasse compartiment, tevens motorwagen, en daarachter een 3e klasse wagen, reed met normale snelheid het perron op, stopte echter niet op de gewone plaats, doch reed langs de verontrusten stationschef heen, die zag, dat de motorist uit alle macht de handrem bediende. Het hevige geknars en gepiep, dat daardoor ontstond, was voor hem een bewijs, dat de handrem met kracht werd gehanteerd. Uit dit alles maakte de stationschef op, dat de luchtrem niet werkte.

Het ongeluk met zicht op het station

Ondanks het krachtig remmen met de handrem kon de stationschef niet waarnemen, dat de trein in vaart verminderde! Deze reed dan ook door het ongeveer driehonderd meter voorbij de stopplaats gelegen stootblok heen, alsof dit van koek was, ramde op dezelfde wijze de vlak daarachter staande muur omver en kwam eerst tot stilstand, toen de motorwagen voor het grootste deel de Binnen-Nieuwpoortstraat was binnengereden. Van buitenaf kon de stationschef waarnemen, dat een paniekstemming zich van de passagiers had meester gemaakt: angstkreten en hulpgeroep waren duidelijk te horen. Er bevonden zich twee 2e-klasse en vijftien 3e-klasse passagiers in de trein.

Wat de motorist vertelt

De motorist, naar wij van de Inspecteur van Vervoer vernamen een der beste waarover de lijn beschikt, deed ons het volgende verhaal. Ik ben vanmorgen met dezelfde wagens reeds driemaal heen en weer gereden van Batavia naar Kemajoran en heb vóór het ongeluk niets bijzonders, geen enkel mankement opgemerkt. Alles functioneerde goed, ook de Westinghouse (de luchtrem). Toen ik nu om 7.52 uur het perron opreed, stroom afsloot en de luchtrem in werking stelde, bleek deze in 't geheel niet te werken. Onmiddellijk ben ik toen naar de handrem gelopen (deze bevindt zich links in de wagen, ongeveer driekwart meter naast het bedieningstoestel van de motor, dat in een apart hokje rechts op het voorbalkon geplaatst is) en heb deze met al mijn kracht aangezet. Ik had het echter evengoed kunnen laten: wel knarsten de blokken ontzettend op de wielen, maar vermindering van snelheid heb ik niet opgemerkt.

Weldra was de trein het stootblok genaderd; vol ontzetting dacht ik aan de gevolgen en… daar reed de motorwagen recht op het stootblok aan, dwars er doorheen, dwars ook door de muur heen en.., tot mijn onuitsprekelijke verlichting bleef de trein in de Binnen-Nieuwpoortstraat stilstaan, slechts een sado aanrijdend.

Wat de conducteur vertelt

De conducteur bemerkte natuurlijk ook dadelijk na het passeren van het perron dat er iets niet in de haak was. Hij bevond zich in de 3e-klasse wagen. Onmiddellijk trok hij aan de noodrem doch het hielp niet. Evenals alle passagiers dacht hij dat zijn laatste uur geslagen was. Gelukkig heeft de Voorzienigheid anders beschikt!

Aanzicht van de Noordkant

De Situatie

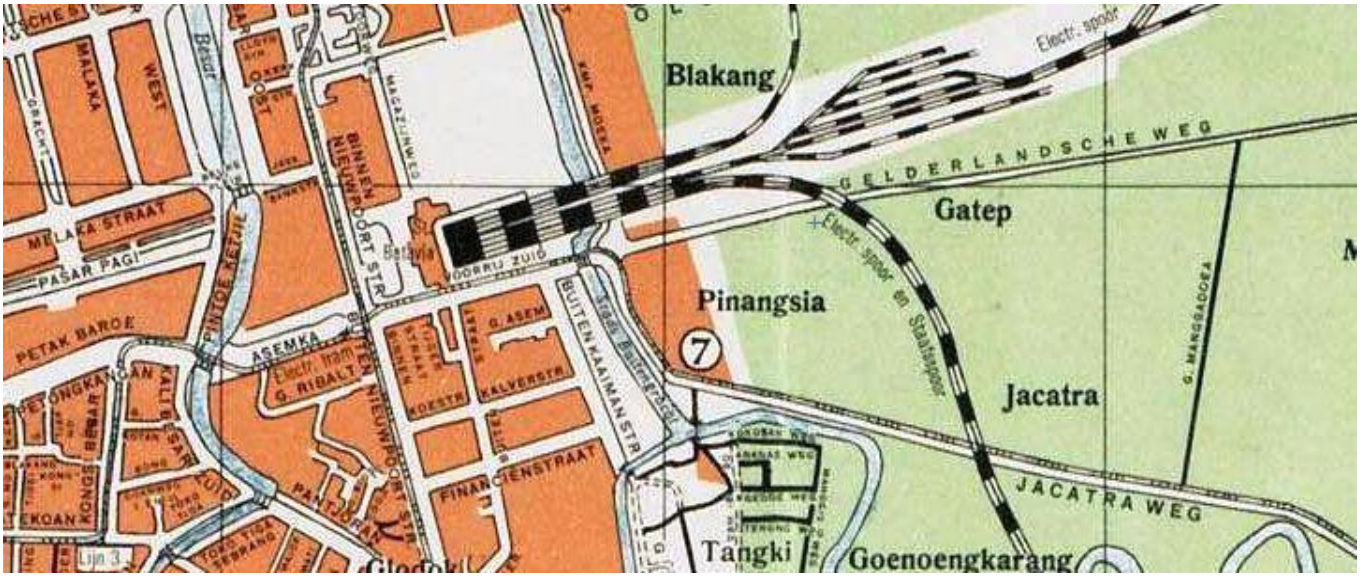
Toen wij vanmorgen om acht uur op de plaats des onheils arriveerden deed de situatie het ergste vrezen. Het was toch bijna niet aan te nemen dat zich op het ogenblik van het ongeval geen voertuigen en voetgangers ter plaatse in den Binnen-Nieuw-poortstraat zouden bevonden hebben. Gelukkig bleek dit met uitzondering van de sado, toch wel het geval te zijn: men dient er dan ook rekening mede te houden dat het nog vroeg in de morgen was. Enkele uren later… en er waren talrijke doden en gewonden te betreuren geweest; immers omstreeks negen uur begint het verkeer zich in de Binnen-Nieuwpoortstraat te ontwikkelen tot een onafgebroken stroom van voertuigen en voetgangers. Men vertelde ons dat enkele seconden vóór het ongeluk een stoomtram uit de richting Weltevreden, dus op het rechtse spoor, juist gepasseerd was. Enige seconden vroeger en de stoomtram was in de flank getroffen door de motorwagen. Ongetwijfeld waren dan alle wagens omgeslagen, want zoals reeds gezegd, de motorwagen kwam precies waar de rechtse rail ligt tot stilstand.

En van de Zuidkant gezien

Juist naast het stootblok van het vijfde spoor, van de straat af gerekend rechts, bevindt zich de uitgang voor de Batavia-passagiers. Deze – het perron ligt naar schatting een meter hoger dan de straat – loopt af en eindigt gelijk met de straat. Achter het stootblok is nog een ruimte van ongeveer twee meter, die afgesloten wordt door een viersteens muur, die dus langs het trottoir van de Binnen-Nieuwpoortstraat loopt en door de uitgang onderbroken wordt. Nadat de motorwagen het stootblok grondig vernield had en de materialen daarvan meesleepte, moest ook de anderhalve meter hoge muur eraan geloven. Ook het puin daarvan, benevens het linker gedeelte van het hek, werd meegesleept en hieraan is het te danken, dat de trein nog niet verder doorgereden is. Immers de grote hoeveelheid puin heeft de wielen in de weg gezeten en werkte aldus als een krachtige rem. Ook het feit dat de motorwagen een sprong van ongeveer een meter naar beneden maakte, werkte mede. Ware de spoorbaan gelijk met de straat geweest dan waren stootblok en muur gewoon door den motorwagen opzij geschoven en dan was de trein het gebouw der Handelsvereniging binnengereden!

Het Stootblok

Het stootblok — wij constateerden dit uit de stootblokken der overige sporen — was van uiterst lichte constructie en praktisch van geen nut, zoals trouwens hedenmorgen ook gebleken is, daar liet niet eens bij machte geweest is, een trein tegen te houden die zich met een vaart van slechts vijf km. per uur voortbewoog. De stootblokken daar ter plaatse zijn alle samen-gesteld uit wat hout en wat ijzeren balken en men kan zien, dat ze er slechts geplaatst zijn, omdat er nu eenmaal aan het einde van elke

Het station Binnen-Nieuwpoortstraat in Batavia, duidelijk herkenbaar als 'kopstation'

baan een stootblok hoort. Wij hoorden de eerstaanwezende autoriteit der S.S. de opmerking maken, dat het binnenrijden van de Binnen-Nieuwpoortstraat voorkomen ware geworden, zo er slechts een stootblok van stevige constructie gestaan had! Wel zou de schok voor de passagiers dan heviger geweest zijn, maar dit had, bij de geringe snelheid van 5 km. toch geen persoonlijke ongelukken behoeven te veroorzaken.

De Remmen

De enige behoorlijke rem, waarover onze elektrische treinen blijken te beschikken, is de Westinghouse, de luchtrem. De handrem wordt praktisch nooit anders gebruikt, dan wanneer de luchtrem niet werkt. Zij behoort dus in tijd van nood dienst te doen. Ook deze handrem is echter volkomen waardeloos gebleken. Een trein van twee wagens, rijdende met een snelheid van vijf km., heeft zij opeen afstand van drie honderd meter niet tot stilstand kunnen brengen. Wij geven de S.S. dan ook in overweging, er voor te zorgen, dat de elektrische treinen binnen den kortst mogelijke tijd over een tweede rem van degelijke constructie zal kunnen beschikken opdat de passagiers, als de Westinghouse blijkt te weigeren, niet aan de dood zijn prijsgegeven. Het is natuurlijk ook mogelijk, dat de handrem niet gewerkt heeft, omdat zij nooit gebruikt wordt, maar het komt ons voor, dat het aan de constructie te wijten is. De motor zelf kan nooit als rem optreden: wordt de stroom afgesloten, dan rijdt de trein op ´vrijloop´.

De Schade

De materiële schade is gelukkig betrekkelijk gering. Behalve een nieuw stootblok en een nieuw stuk muur kost het ongeluk de S.S. slechts enkele vernieuwingen aan het onderstel van de motorwagen. En dan heeft de sadokoetsier het verlies van paard en voertuig te betreuren. Ongetwijfeld zal de S.S. de schade echter vergoeden.

De Verkeersstremming

Het treinverkeer ondervond, daar het ongeluk buiten de baan plaats vond, geen enkele vertraging. Anders was het met het verkeer in de Binnen-Nieuwpoortstraat. Dit werd spoedig door de politie van de Javasche Bank tot het Stadhuisplein geheel stop gezet. De stoomtram kon de plaats des onheils slechts links passeren, zodat men zich spoedig voor beide richtingen van het linker spoor bediende. Reeds om acht uur is de S.S. met het opruimingswerk aangevangen. Eerst werd aangevangen met het verwijderen van het puin onder de motorwagen. In de tussentijd liet men de tweede wagen door een stoomlocomotief weghalen. Nadat het puin verwijderd was, werd de wagen opgevijzeld en een noodbaan, gesteund door blokken hout, onder de wielen gelegd. Vervolgens liet men den wagen bij stukjes en brokjes door een elektrische locomotief op het emplacement trekken. Tegen half twaalf was men daarmede zover gevorderd, dat de stoomtram weer in beide richtingen kon passeren.
Om kwart voor een was de wagen geheel op het emplacement getrokken. De belangstelling voor het ongeval was, zoals vanzelf spreekt, enorm."

Bronnen:
Bataviaasch Nieuwsblad, 27 juni 1928,
Foto's afkomstig van *Museum van Wereldculturen*, collectie 'Foto zoekt familie, album 831',
Java Post.

520 schadeclaims executies in Indië

Er zijn meer dan 500 schadeclaims geregistreerd van kinderen van vaders die tussen 1946 en 1949 in voormalig Nederlands-Indië door Nederlandse militairen zouden zijn geëxecuteerd. Advocate Liesbeth Zegveld bereid schadeclaims voor ten behoeve van die 520 nabestaanden. Een lijst die wordt gecompleteerd door gegevens van plaats en datum van de executie van de vaders. Deze lijst heeft zij toegestuurd aan de ministers Jeanine Hennes van Defensie en Bert Koenders van Buitenlandse Zaken. De raadsvrouw wil hiermee

Advocate Liesbeth Zegveld

voorkomen dat al die nabestaanden een procedure moeten aanspannen. Deze zijn inmiddels bejaard en hoogbejaard en een slepende rechtszaak zou hun leed alleen maar vergroten, aldus Zegveld. Bovendien brengen die procedures vergaande kosten met zich mee, die door de nabestaanden nauwelijks te dragen zijn. De raadsvrouw ziet liever een regeling zoals die waar weduwen al sinds 2013 gebruik van maken. Zij verzoekt de bewindslieden dan ook om deze regeling toegankelijk te maken ook voor de kinderen van de slachtoffers van destijds. In deze regeling krijgen vrouwen die kunnen aantonen dat hun man is geëxecuteerd, zonder tussenkomst van een rechter een schadevergoeding.

De Nederlandse staat heeft te kennen gegeven hier niet over te willen praten. De Staat wil eerst de uitspraak afwachten in een zaak die kinderen van in Zuid-Sulawesi geëxecuteerde mannen hebben aangespannen. De Haagse rechtbank heeft in 2015 in een tussenvonnis al bepaald dat in principe kinderen, net zoals weduwes recht hebben op een schadevergoeding.

Ondertussen loopt het aantal schadeclaims en daaropvolgende procedures in snel tempo op. Alleen al de afgelopen maanden zijn 76 dagvaardingen verstuurd. Het gaat hier om kinderen van slachtoffers uit Zuid-Sulawesi, Sumatra en het dorp Rawagedeh op Java.

Jeffry Pondaag

De Stichting Nederlandse Ereschulden is de motor achter deze rechtszaken. Vootrzitter Jeffry Pondaag vraagt de politieke partijen en de regering om zich veel actiever in te zetten voor de nabestaanden. Nederland is dat volgens hem verplicht aan de mensen die in die tijd nog steeds Nederlands Onderdaan waren. "Procederen kost veel tijd en deze oude mensen overlijden..." Met deze woorden benadrukt hij het belang van een regeling buiten de rechter om.

INDISCH PLATFORM

zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse overheid.

Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag

Het Indisch Platform heeft de ANBI-status en dus is uw donatie een aftrekpost bij uw belastingaangifte

De Schutting (2)

Door: Therry Heijne

Dit is het persoonlijke verhaal van Wilhelm Paul von Grumbkow van zijn ervaringen in het Japanse concentratiekamp zoals hij die meemaakte tijdens de 2e Wereldoorlog in Nederlands-Indië. Zijn handgeschreven manuscript is bewerkt door Therry Alois Heijne, die het vervolgens als artikel beschikbaar stelde voor exclusieve publicatie in NICC Magazine. De redactie dankt hem voor dit bijzondere manuscript, dat wij in vier delen zullen plaatsen. Verzorging illustraties: Han Dehne.

Op een morgen na de ochtendtelling, kregen we de mededeling dat vierhonderd man moesten worden overgeplaatst naar een kamp elders op Java. In het begin werden vrijwilligers gevraagd en indien het aantal niet zou worden bereikt zouden de gevangenen worden aangewezen. Anthonysz meldde zich ook aan voor transport. We hadden getracht hem over te halen bij ons te blijven, want we wisten niet wat ons te wachten stond. Een ieders lot was onzeker, we hadden intussen al een jaar kampleven achter de rug en niemand kon zich de reden van de scheiding voorstellen. Het vertrek was verdrietig want daadwerkelijk waren de twaalfhonderd zielen één familie geworden. Er waren vrachtwagens, overdekt met zeil, gekomen om voor het transport te zorgen.

Na het vertrek merkten we op dat het kamp toch niet zo groot was, we hadden echter meer bewegings vrijheid. Echter niet lang hierna kregen óók wij te horen dat we naar een ander kamp moesten. Mijn broer vroeg me om me op te geven om de vrachtwagens op te laden, ik zou dan waarschijnlijk iemand van de familie kunnen ontmoeten om ze op de hoogte te stellen van onze verhuizing, we hadden inmiddels gehoord dat we naar het voormalige 15e bataljon zouden gaan. De verhuisdag brak aan en de vrachtwagens reden af en aan. We waren met ongeveer dertig man achtergebleven als corveeër; het was geen zwaar werk om de vrachtauto's op te laden, de bultzakken (matrassen) waren licht geworden, zo ook de koffers en diverse kisten. We begonnen dorst te krijgen en kwamen tot de ontdekking dat de watertoevoer reeds was afgesloten, er kwamen slechts enkele druppels water uit de kranen. Onze keuken was ook opgedoekt en we zouden eten krijgen, uit het nieuwe kamp, dat maar ook niet kwam, het was een ware verzoeking.

Ik ging op zoek naar tomaten maar de vruchten waren reeds geplukt en men had slechts de hele kleine laten staan waar toch niets mee te doen viel. Ik plukte wat van deze erwtjes, groter waren ze niet, en deed ze in mijn mond. Ik begon te kauwen en kreeg een wrange smaak in de mond, het leek of mijn tong inkromp, ik spuwde wat op de grond, het was een dikke groene

massa. Met enige moeite kreeg ik de massa door mijn keel, mijn tong kleefde aan mijn gehemelte, ik liep naar een kraan en zoog er aan, ik voelde wat water op mijn tong komen, net genoeg om de groene massa wat te verdunnen. De anderen, voor zover de voorraad strekte, deden mij na. Met een bamboe stokje dat ik op de grond vond plukte ik nog wat prei-worteltjes uit de grond die ik ook opat.

's-Middags om een uur of zes was ons lijden voorbij, dachten we, want we hadden de laatste vrachtwagen opgeladen en er kwam een vrachtwagen overdekt met zeil om ons te transporteren. Ik zag geen mensen buiten het kamp, waarschijnlijk was de verhuizing niet doorgelekt. In het nieuwe kamp aangekomen kregen we te horen dat men ons vergeten had met het middag eten. Er wachtte me nog een andere teleurstelling; het avondeten was reeds verdeeld en men mocht geen twee porties ontvangen (mijn broer zou de mijne pakken) zodat ik ook geen avondeten had, maar hij had een grote zoete aardappel gekregen, zodat ik toch iets in mijn maag kreeg.

Het kamp was groot, ik hoorde later dat we daar met zo'n dertien á vijftien duizend man zaten. Er waren mannen uit kampen van andere steden en ook uit kampen in Bandoeng zelf. De Japanners hadden grote loodsen laten bouwen om de gevangenen te herbergen. De huizen waar voorheen officieren en alle ondergeschikten hadden gewoond waren inbegrepen in het kamp. Een gedeelte van de kleinere huizen was ingericht als hospitaal.

De schutting om het kamp was precies zoals die van het vorige kamp. In de wachthuisjes boven op de schutting stonden gewapende Japanners, de wapens waren op het kamp gericht. In de grote barakken waren over de hele lengte aan beide zijden houten verhogingen aangebracht waarop we onze reeds platte bultzakken konden uitrollen. Onze loods had zoiets als honderd vijf en dertig bewoners. In het midden van de loods bleef er een vrij breed looppad over, er stond ook een grote tafel die dienen moest om het voedsel te verdelen. We kregen wederom de riante

beschikking over zestig centimeter ligplaats. Over de gehele lengte van de loods was er een ijzerdraad aangelegd, op een hoogte boven het hoofd, die dienen moest als gids om naar buiten te leiden als 's-avonds de lichten al uit waren, om naar de WC's te gaan. We waren blij dat we niet op de grond moesten slapen, maar we konden niet dromen wat ons nog allemaal te wachten stond. We maakten een wandeling door het kamp, er was vroeger een voetbalveld maar de Japanners hadden er een grote houtzagerij neergezet. De kamp-regels waren praktisch dezelfde als die we reeds kenden.

Onze kampdirecteur was Jhr. van Karnebeek. Ieder loods of barak of groep huizen had ook een barak commandant. Naast de keuken was een soort slachterij; in de buurt van de Japanse kazerne was een werkplaats die gescheiden was van het kamp door een rooster van prikkeldraad. Voorlangs de Japanse kazerne stroomde een riviertje dat door het kamp ging en onder ander de afvoer was van een batterij WC's. We kwamen te weten dat er ook artsen waren onder de andere gevangenen. Het voedsel was nu gerantsoeneerd, overdag kregen we rijst en als maat werd gebruikt een blikje van gecondenseerde melk en er was ook nog een soort sajoer. In de namiddag kregen we een stukje maïsbrood, circa 8 cm lang, 6 cm hoog en 4 cm breed en ook een stukje koek van ongeveer dezelfde afmetingen. We kregen ook een schepje soep waarin wat schijfjes peen dreven en er zat wat vet in, verder wat peper en een dozijn of wat karbouwen vlees ter grootte van een dobbelsteen, 's-morgens kregen we een schep heet water.

Het eerste contact met de Japanners in het nieuwe kamp kwam tot stand in de vorm van een algemene controle. We moesten alles wat bezaten laten zien en daarna moesten we in gelid buiten de barak blijven staan voor het eer betoon, dat wilde zeggen, we moesten voor ze buigen en daarna weer rechtop staan in de houding. Er was een knaap, ook Nederlander, die altijd om de Japanners heen liep, hij had wat Japans geleerd en werd vaak gebruikt als tolk.

En het leven sukkelde verder, er was maar weinig over gebleven van het vorige kamp. In het nieuwe kamp kregen we zo nu en dan 200 gram arén-suiker per persoon. Het was verboden vuur te maken en zij die rookten moesten met een blikje lopen om daarin as en peukjes te deponeren. Maar er waren er niet veel die nog echte tabak bezaten, de meesten gebruikten reeds manga bladeren als tabak en bladzijden uit de bijbels dienden als papier, één bladzijde van een middelgrote bijbel verschafte vier sigaretten. De grootste zorg was, op welke wijze de hoeveelheid voedsel te vermeerderen. Daar het kamp een groot complex bestreek was het mogelijk eetbare planten te vinden tussen de bestaande vegetatie. Er bestonden nog levende paggers om de huizen en

Penikir

deze hadden speciale aandacht en ja we hadden geluk, er waren paggers met loentas heesters en deze blaren waren eetbaar. Ze werden dan ook gretig geplukt. Mijn vader, wiens moeder een Sundanese vrouw was, had deze veel geleerd met betrekking tot de levenswijze van het volk. Een groot gedeelte van de bevolking was minder bedeeld en at niet vaak vlees, men was meer gedwongen tot het vegetarische. Buiten de groenten die normaal verbouwd werden aten ze ook veel groen dat in de natuur voorkwam. Er bestond een plant die zich vermenigvuldigde uit zaad en wiens bladgroen eetbaar was en een aangename smaak had, penikir geheten. Mijn vader beschreef me de plant en ik ging op zoek. We hadden geluk, er groeiden er heel wat in het kamp en ik plukte er genoeg van en plantte een hele hoop in de nabijheid van onze loods om er dagelijks van te kunnen plukken. Ik kon me herinneren dat ik nog wat katten en honden zag lopen toen we in het kamp aankwamen, dan zag ik ze niet meer, ze waren plots verdwenen, geconsumeerd door tawanans.

Op zekere dag werden we geconfronteerd met het eerste erge ziektegeval, een man viel plotseling flauw en gaf bloed op. Tot op dat moment had zich nog geen enkel ernstig ziekte geval voor gedaan. We hadden nog lichamelijke weerstand, maar we moesten verder de gebeurtenissen afwachten. De weekenden werden voor ons een extra plaag; de Japanse soldaten die in de kazerne moesten blijven verhaalden hun slechte humeur op de weerloze gevangenen. Ze kwamen half-dronken in het kamp en holden achter ons, gevangenen aan. Als ze een ongelukkige in handen kregen werd deze onthaald op klappen in het gezicht, schoppen tegen de schenen en in de maag en andere onmenselijkheden. Het was zeer opmerkelijk hoe de toestand verergerde. De houten verhogingen waar we op sliepen en die niet te demonteren waren, waren een broeinest geworden van wand-luizen. Er lagen miljoenen van deze insecten tussen ons matje en de planken vloer en we hadden geen middelen om ze te bestrijden. We kregen toestemming om de verhogingen uit elkaar te halen, maar de wandluizen waren er permanent.

We hadden reeds begrepen dat de Japanners ons zouden laten werken, we waren immers heel goedkope arbeiders. We kregen te horen dat degenen die zouden

werken extra eten zouden krijgen, er waren er heel wat die niet meer konden werken maar aan de andere kant duizenden die met de ziel onder de arm liepen, wat negatief was, en er begonnen reeds misverstanden te ontstaan die de Jap gelukkig niet te weten kwam. We konden ons opgeven voor de zagerij of voor touw vlechten. Mijn vader en oom die de vijftig reeds gepasseerd waren gaven zich op om touw te vlechten uit vezels afkomstig van boombast. De werkzaamheden duurden tot vijf uur 's-middags en het loon bestond uit een stukje maïskoek en een stukje maïsbrood. Er werd ook een korte rust toegestaan voor het "middageten". We hadden nieuwe kennissen gemaakt en op een middag werd ik door twee van hen, Hendriks en Janssen uitgenodigd om deel uit te maken van een putploeg. Inderdaad, er bestond geen overvloed van water, dit was altijd al een probleem geweest, ook vóór de oorlog, en indien de watervoorziening geknepen zou worden dan zou dat catastrofale gevolgen hebben.

Dit werk was nog niet erkend door de Jap en we zouden geen extra eten krijgen maar het werk moest gedaan worden en we hoopten op de beloning daarna. Onze groep bestond reeds uit vijf personen, Hendriks, Janssen, een zekere Walter Hanlo, nog iemand die de gave had met een wichelroede te werken en ik. Iemand van ons moest met de kampdirecteur over het opgevatte plan spreken want we hadden schoppen en pikhouweels en koorden nodig. Walter Hanlo werd door ons aangewezen als onze woordvoerder. De Jappen gingen akkoord met het idee en we kregen gereedschappen, uit de keuken kregen we lege blikken. De streek waar het kampement van het 15e Bat. stond, stond bekend als een streek waar geen water te vinden was in de bodem, dit was tenminste de stelling van geologen. We kregen dan ook heel wat kritiek te slikken en men zei ons dat we het allemaal deden om het extra eten. We hielden ons echter rustig en begonnen met het graafwerk. De plaats was bepaald door de man met de wichelroede, helaas ben ik zijn naam kwijt. Als wichelroede gebruikte hij een vork (tjagak) van de hibiscus (kembang sepatu).

Het begin van het graafwerk was niet zo moeilijk, althans tot een diepte van iets meer dan drie meter, maar dan kwamen we op een laag zo hard als een bikkel. De punt van het pikhouweel drong er niet méér in dan twee centimeter en de schilfers van het materiaal die tegen onze benen sloegen veroorzaakten schrammen. We ontdekten dat indien we in segmenten bikten, het werk gemakkelijker ging, we kregen er

hele pakken uit, het was een hele ontdekking. Op zeven meter diepte bemerkten we de aanwezigheid van water, de wand van de put was vochtig. De samenstelling van het grondmateriaal was anders, er waren kleine steentjes en er kwam wat water te voorschijn, heel bescheiden.

De put zou twee diameters krijgen, twee en een halve meter in het zachte deel en twee meter in het harde deel. Dit diameterverschil was nodig om een borstwering te kunnen bouwen. De temperatuur in de put was hoger dan buiten en ieder bleef er niet langer in hakken dan vijftien minuten. Met acht meter stond er reeds aardig wat water maar met blikken kregen we de put nog snel leeg. We werden niet meer bekritiseerd en ik mocht nog iemand uitnodigen om ons te helpen, mijn vriend Jozef Kunkels. Op negen meter diepte konden we niet verder want we hielden de watertoevoer niet meer bij met het uitputten. Daar lag onze overwinning, de putploeg leefde, we kregen ook een hapje eten toe.

Mijn broer was intussen ook aan het werk gegaan in de werkplaats, daar werden de eten gamellen gerepareerd en gemaakt en nog andere akkefietjes. Maar er was geen werk voor iedereen en helaas kon niet iedereen aan de slag vanwege de fysieke condities, het voedsel had te weinig voedingswaarde en het ziekte aantal nam onrustbarend toe. Velen namen reeds hun toevlucht tot het eten van insecten, ratten, kadals en agaatslakken, die in de tuinen werden gevonden en nabij de afvoergoot. De Japanners waren begonnen met het leidingwater te knijpen en we waren gedwongen meer putten te graven en met grotere snelheid. Onze putploeg telde nu reeds dertien man; bijgekomen waren: Hans en Pieter, Visser, Kanis, Rinus, Driessen, Martins en van der Pas, en we hadden reeds vier putten. Het extra stukje brood en maïskoek dat we kregen in ruil voor het werk was in feite nooit een compensatie geweest. De ouderen bewaarden voedsel om dit in verscheidene etappes te eten, het werd er niet méér van maar het hielp de maag om de tuin te leiden. Ik plukte iedere dag nog blaadjes voor het middageten, maar loentas blaren vond ik niet meer, er stonden slechts knoppen aan de takken die snel verdwenen als ze open gingen.

Er brak een epidemie uit van bacillaire dysenterie, bij tientallen werden de patiënten in het hospitaal opgenomen. De hoeveelheid water was niet genoeg, er moesten meer putten komen en met grotere snelheid. Het graafwerk nam dagen in beslag, het materiaal onder de laag aarde was keihard en abrasief. Bij een nieuw pikhouweel namen we de maat van de put vóór het graven en na gereedkomen van de put, de

pikhouweel was 10 centimeter afgesleten bij een put met 9 meter diepte.

De kampleiding kwam tot de conclusie dat we moesten proberen de putten te boren. De Japanners gaven toestemming om een boor te maken in de werkplaats. Hiervoor werden drie ijzeren pijpen gebruikt die voorheen dienst deden om de elektrische draden op te hangen. De punt van de ene pijp paste in het mondstuk van de andere en de verbinding gebeurde met pennen die gemaakt konden worden. We kregen op deze wijze een boorlengte van twee en twintig meter. Aan het boorgedeelte werden tanden gezaagd die wat naar binnen en naar buiten werden omgezet. De naar binnen gezette tanden moesten de geboorde kern vasthouden en de tanden naar buiten moesten er voor zorgen dat het gat iets groter werd als het bovenstuk van de boor om de wrijving te verminderen; op één meter afstand van de tanden werd ook nog een gat geboord voor waterlossing. We kregen ook nog bamboe betoeng voor een driepoot en dubbelbloks takel en een dik koord completeerde onze uitrusting. We kregen ook nog een grondboor om door de laag aarde te boren. De putten zouden weer twee diameters krijgen want we moesten er voor zorgen dat het regenwater niet in de put kon en op deze manier het water besmetten, het was een goed uitgedacht project. De pomp zou ook in de werkplaats gemaakt worden.

Onze ploeg bestaande uit dertien man zou de eerste boorput maken om ervaring op te doen. De plek was reeds bepaald. Het gat maken met de grondboor tot aan de harde laag ging heel snel. Daarna ging de pijpboor in het gat. We hadden ook een traverse die met beugels om de boor was vastgezet waarmee we de boor heen en we konden draaien. De boor zakte praktisch niet; iemand kwam op het idee om een gewicht op de traverse te zetten. Vier van ons klommen op het traverse, het draaien was nu zwaarder maar de boor zakte heel goed. Na iedere meter dat de boor zakte werd hij weer uit het gat gehesen om de kern er uit te slaan. In enkele dagen was de put op 22 m diepte en het water dat uit de pomp kwam was glashelder. Onze putploeg werd in drieën gesplitst om ervaring door te geven aan anderen die worden aangenomen om drie ploegen te vormen van zo'n vijftien man elk.

De dysenterie epidemie was heel erg, er waren niet voldoende medicijnen en wat er was werd slechts toegediend aan patiënten beneden de veertig jaar. Diegenen ouder als veertig kregen wat toegediend indien zij de crisis te boven kwamen. Deze lotgenoten waren dus praktisch ter dood veroordeeld. Er was tekort aan anesthesie middelen. Er waren de eerste sterfgevallen, er waren dagen dat vijftien tot zeventien stierven aan dysenterie.

Op een dag werden we verrast met het bericht dat de Japanners een winkeltje zouden openen in het kamp, er zou geen voedsel verkocht worden maar inheemse tabak en palmblaadjes om er sigaretten in te rollen en ook wat palmsuiker. De opzet was duidelijk, het geld van de tawanans ontfutselen, wat ze niet gedaan kregen ondanks herhaaldelijke blitz-visitaties. Er begonnen zich voedsel diefstallen voor te doen in onze barak. Zoals ik reeds eerder schreef, de ouderen hadden de gewoonte om voedsel te bewaren, dit was merendeels met brood of maïskoek het geval. Er was dus in onze barak een lotgenoot die 's-nachts (overdag onmogelijk) dit voedsel wegnam, in die tijd een zwaar delict. De man viel in een valstrik en kreeg heel wat klappen toegediend door onze barak commandant. Tegen de belofte dat herhaling niet zou plaatsvinden werden er verder geen maatregelen tegen hem genomen.

Over het gangpad in het midden van de barak hadden we een ijzerdraad gehangen van punt tot punt. Deze draad diende als leiddraad als iemand in de nacht naar de WC moest. Het elektrisch licht moest om 10 uur 's-avonds uit, desondanks kwam het vaak voor dat men de koers verloor, vooral als iemand een raam open had, de reiziger trapte dan op de benen van de slapers wat dan een hele bende veroorzaakte, gelukkig voor ons dat we veraf van de Japanse wacht lagen.

Op een dag tijdens het middageten had ik geen zin om penikir blaadjes te eten. Mijn vader keek verbaasd maar ik zei dat ik niet zo'n honger had. De bladeren die ik plukte werden altijd met zo'n zes of acht man verdeeld. Die avond werd ik wakker door een hevige klap op mijn benen, een ogenblik dacht ik dat het mijn broer was maar kort daarop bleek het mijn buurman Christoffel te zijn. Hij was buiten bewustzijn. Iemand ging naar het hospitaal om een brancard te halen om Christoffel weg te dragen. De volgende morgen kwamen we te weten dat hij dysenterie had opgelopen. De daarop volgende dagen waren er meerderen die naar het hospitaal moesten, onder anderen mijn broer, mijn vader en mijn oom.

Het was mij duidelijk geworden dat de gegeten bladeren gecon-tamineerd waren. We mochten de zieken niet opzoeken, 's-middags kon ik bij een verpleger bericht krijgen. Gelukkig kwamen allen weer op de been; mijn vader bleef het langst in het hospitaal en toen hij er uit kwam kreeg hij van een

arts te horen dat men hem had opgegeven. De arts wilde weten wat hij had ingenomen want hij was reeds acht en vijftig en had dus geen medicijn gehad. Toen mijn vader merkte dat de infectie ogenschijnlijk geweken was kauwde hij op theeblaadjes en slikte zijn speeksel in om hiermede het afgaan te stremmen. Het antwoord dat de arts gaf was ondoordacht: "Mijnheer, u had daar dood aan kunnen gaan!" Een tijd na deze episode kwam ik wat méér te weten over wat er in het hospitaal omging.

Naerssen die dysenterie te pakken kreeg en overleefde, vertelde me: "Willy, ik zag de dood de kamer binnen komen. Ik lag met drie anderen in een kleine kamer, we waren allen ouder dan veertig. Mijn krib stond tegen de muur tegenover een deur; we gingen alleen maar bloed en etter af, vanaf het middel naar beneden hadden we alles uitgedaan, er was geen tijd om kleding uit te doen om naar de WC te gaan, want we strompelden heen en weer tussen bed en WC. Mijn kamergenoten stierven in drie opeen volgende dagen en ik kan niet verklaren hoe ik het er levend vanaf gebracht heb". Er deed zich een andere plaag voor. Er was een Jap die de gewoonte had om sluiks het kamp binnen te komen. Meestal was er dan geen tijd om de commando's te brullen en de dichtstbijzijnde tawanans kregen er dan van langs omdat de nodige eerbetuigingen dan te laat werden uitgevoerd. Naast de huizen die als hospitaal waren ingericht was een klein grasveld waar zich herstellende zieken gewoon waren op een matje wat te zonnen. Deze Jap verscheen daar af en toe op slinkse wijze. Degenen die lagen te zonnen bezaten voor het merendeel geen lichamelijke conditie om snel op te staan. De Jap sprong dan op hun buik wat oorzaak was van verscheidene sterfgevallen; die Jap kreeg de bijnaam van lijkenpikker.

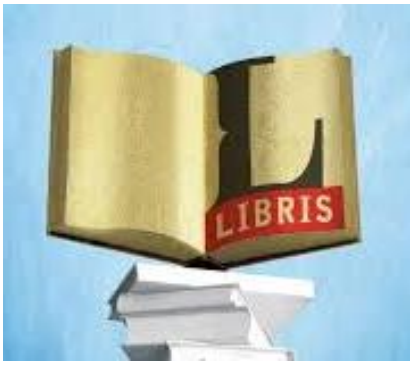
Heeft u de Indische enquête al ingevuld? Eind april 2017 wordt de enquête offline gehaald en gaan we de resultaten analyseren. Gaat u via onderstaande LINK naar de enquête: http://www.survio.com/survey/d/V2Q6P7Y9H2O8F2Q6L

Alfred Birney bij de laatste zes

Genomineerd voor de Libris Literatuurprijs 2016

Alfred Birney is genomineerd voor de prestigieuze Libris Literatuur-prijs 2016. Met vlag en wimpel is hij met zijn boek "De Tolk van Java" door de eerste selectie heen gekomen en staat nu bij de laatste zes waarover de jury zich op 8 mei 2017 gaat buigen.

Alfred Birney is geboren uit een Indische vader en een Hollandse moeder op 20 augustus 1951. De Nederlandse voorouders van zijn vader waren uit het achttiende-eeuwse Schotland afkomstig. Alfred groeide op in Den Haag bij zijn ouders tot zijn dertiende jaar en daarna tot zijn achttiende in internaten in Voorschoten, Arnhem en Scheveningen. Hij zette gedurende zijn leven vele verhalen op papier, maar gooide die altijd weer weg. Hij ging de muziek in, werd gitaarleraar en ontwierp het gecombineerde noten- en tabulatuurschrift voor gitaristen, dat later in de gehele wereld navolging kreeg.
Toen hij rond zijn dertigste jaar zijn loopbaan als musicus moest opgeven door een onherstelbare verwonding aan zijn linkerhand, ging hij serieus verder met schrijven.

In 1987 debuteerde hij met de roman "Tamara's Lunapark". Vier jaar later, in 1991 kreeg hij voor zijn oeuvre de "Literaire G.W.J. Paagman-prijs", hem uitgereikt uit handen van commissievoorzitter Aad Nuis. Zijn bloemlezing "Oost-Indische Inkt. 400 jaar Indië in Nederlandse letteren" (1998) ver-oorzaakte een golf van beroering en polemiek binnen kringen van de Nederlandse literatuur.
Twee van zijn belangwekkendste romans: "Vogels rond een vrouw" (1991) en "De onschuld van een vis" (1995) werden in de jaren 2000 en 2002 in het Bahasa in Indonesië uitgebracht.
Van 2002 tot 2005 was Alfred Birney verbonden aan de Haagsche Courant als columnist. Echter deze baan kon hij maar moeilijk combineren met zijn literaire werk. Zijn niet-aflatende verdediging van de multiculturele samenleving werd hem niet altijd in dank afgenomen.

Alfred Birney behoort tot de zogenaamde Tweede Generatie Indische Schrijvers; een groep

waartoe ook schrijvers behoren als Marion Bloem, Adriaan van Dis, Theodoor Holman en Ernst Jansz. De in al zijn werk constant terugkerende factor is: de *herinnering*, vooral die aan de internaten waarin hij opgroeide.
Na acht jaar afwezigheid op het literaire podium, kwam Birney terug met zijn zogenaamde "Rivieren-trilogie". Hierin weerklinkt de echo van de koloniale geschiedenis van Nederland. Deze trilogie omvat een tijdsbestek van ongeveer 1750 tot 2000. Drie landen spelen hierbij een rol in de zoektocht naar sporen uit het verleden. Schotland in "Rivier de Lossie" (2009), Nederland in "Rivier de IJssel" (2010) en tenslotte Indonesië in "Rivier de Brantas" (2011).
De schrijver verbindt hierin drie werelden (de Schots-Nederlandse, de Chinees-Nederlandse en de Indonesisch-Nederlandse) bijna naadloos met elkaar.

In 2012 verscheen zijn spraakmakende essay "De Dubieuzen" als vervolg op de bloemlezing "Oost-Indische Inkt" (1998) en "Journael van Cyberney" (2001). Alfred Birney schetst hierin onder andere het gebrek aan kennis van Nederland en de Nederlanders van de eigen koloniale geschiedenis.
De overige vijf genomineerden zijn: Walter van den Berg (Schuld), Lize Spit (Het Smelt), Arnon Grunberg (Moedervlekken), Jeroen Olyslagers (Wil) en Marja Pruis (Zachte Riten).

De Jury die gaat beslissen over de uiteindelijke winnaar van de Libris Literatuurprijs, bestaat uit de voorzitter Janine van den Ende, verder uit Kees 't Hart, Michiel Krielaars, Anna Luyten en Marrigje Paijmans. De winnaar wordt 8 mei bekend gemaakt tijdens een groot galadiner in het beroemde Amstel Hotel in Amsterdam en vervolgens om 22.00 uur rechtstreeks in het programma Nieuwsuur op televisie op NPO-2 wordt uitgezonden.

(advertentie)

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik hier voor de aanbieding. Borca-Online / ShopDen webshop

Japanse Tuin in Den Haag weer open

De Japanse Tuin is het pronkstuk van het Landgoed Clingendael, gelegen tussen Den Haag en Wassenaar. Het is de enige Japanse tuin in Nederland uit het begin van de 20e eeuw en heeft daarom een hoge historische waarde. In de tuin zijn prachtige en zeldzame bomen en planten te zien. De tuin is heel kwetsbaar. Daarom is de Japanse Tuin slechts twee korte periodes per jaar geopend voor publiek, in de lente en in de herfst. Toegang is gratis.

De Japanse Tuin is in het begin van de 20e eeuw aangelegd door de toenmalige eigenaresse van het landgoed Clingendael, Marguerite M. Baronesse van Brienen (1871-1939). Per schip heeft zij een of meer reizen gemaakt naar Japan en daarbij enkele lantaarns, een watervat, beeldjes, de bruggetjes en het paviljoen naar Den Haag verscheept. Het is de enige Japanse tuin in Nederland van rond 1910 en heeft daarom een hoge historische waarde. Het is bovendien de grootste Japanse

tuin in Nederland met een oppervlakte van 6800 vierkante meter.

Plaats van rust en bezinning

De tuin heeft een heel eigen en verrassende sfeer, mede veroorzaakt door de schitterende moslaag. De tuin bevat veel stenen lantaarns, met een grote variatie aan vormen. Ook zijn er twee watervaten. Een watervat heeft vier afbeeldingen van Boeddha's. Het andere watervat heeft de vorm van een lotusbloem. Het mooie paviljoen is een populaire plek om van daaruit de tuin te bewonderen. Tot omstreeks 1940 bevonden zich schuifpanelen in het paviljoen. Deze panelen zijn in 2009 teruggeplaatst met de medewerking van Japanse architecten. Het erfgoed van freule Daisy is nu voor de bezoekers van de Japanse Tuin een plaats van serene rust en bezinning.

Belangstelling voor Japanse tuinen

De belangstelling voor Japanse tuinen ontstond toen Japan na eeuwen van vrijwel volledig isolement rond 1860 z'n grenzen openstelde. De periode van isolement, het eigen volkskarakter en invloeden vanuit het Shinto en Boeddhisme waren oorzaken van een unieke en zeer eigen vorm van kunstzinnigheid waarvan de Japanse tuinkunst een voorbeeld is. Rond 1900 bezochten veel geïnteresseerde westerse reizigers Japan en raakten zij gecharmeerd van de exotische tuinen die zo totaal anders waren. Daarop ontstonden overal nagemaakte Japanse tuinen. Tegenwoordig worden de tuinen in Japanse stijl van rond 1900 ook wel Japonaiserie tuinen genoemd. Zij worden bijzonder gewaardeerd als een opmerkelijk verschijnsel in de tuinhistorie.

Tuinornamenten

De Japanse Tuin bevat veel lantaarns, met een grote variatie aan vormen. Op enkele lantaarns is aan de voet een afbeelding van Boeddha te zien. Ook zijn er lantaarns met een afbeelding van een hert. Het hert is in Japan een heilig dier. Verder is de heilige langstaartige schildpad terug te vinden in de vorm van het eiland in de vijver. De schildpad staat symbool voor een lang leven. Het kleine beeldje achter in de tuin is de afbeelding van de boeddhistische heilige Jizo, de beschermer van kinderen. Het rood van de bruggetjes staat symbool voor vreugde, maar rood weert ook boze geesten af. Ook de twee watervaten, één met vier afbeeldingen van Boeddha's, de ander in de vorm van een lotusbloem, zijn opvallende tuinornamenten. Van oorsprong was het doel ervan water met de bamboelepel uit te scheppen om handen en mond te reinigen.

Trouwreportages

Als de Japanse Tuin open is voor publiek, kunnen er ook trouwfoto's worden gemaakt. Op de rest van Landgoed Clingendael kan dat het hele jaar door. Er is geen aparte toestemming nodig voor het maken van trouwreportages. Indien je met trouwauto's het park op wilt, dien je wel een ontheffing aan te vragen om de auto's in de buurt van het landhuis te parkeren. Vanaf daar is het niet zo ver lopen naar de Japanse Tuin.

Toegankelijkheid

Gezien de kwetsbaarheid van de Japanse Tuin is het niet mogelijk om de tuin te betreden met buggy's en elektrisch aangedreven hulpmiddelen. Voor rolstoelen is een aparte ingang met een speciale route door de tuin beschikbaar. Daarnaast is het ook niet toegestaan om met honden de tuin te betreden. Bij een te groot aantal bezoekers kan het zijn dat je even moet wachten voordat je de tuin in mag.

Bereikbaarheid

Landgoed Clingendael is te bereiken via de hoofdingang aan de Wassenaarseweg. Ook op de Van Alkemadelaan, de Ruychrocklaan en de Van Ouwenlaan zijn er ingangen naar het park. Er is een onbewaakte fietsenstalling bij de hoofdingang aan de Wassenaarseweg. Het parkeren van auto's is niet toegestaan, maar rond het landgoed kun je langs de weg wel parkeren. Voor wie met het openbaar vervoer reist, kan ook bus 18 nemen naar Landgoed Clingendael. De Japanse Tuin is geopend van 29 april t/m 11 juni 2017, van 09.00 tot 20.00 uur. Meer over de openstelling van de Japanse Tuin:
http://denhaag.nl/japansetuin

Boekbespreking, *e*-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

De Javazee-campagne na 75 jaar – Caspar Dullemond e.a. Wie nu over de Javazee vaart, ziet geen sporen van de wanhopige strijd die zich hier 75 jaar geleden afspeelde. De Slag in de Javazee was de dramatische climax van drie maanden strijd tegen de Japanse strijdkrachten. Ruim een week na deze zeeslag moest Nederlands-Indië zich overgeven. Dit goed onderbouwde en rijk geïllustreerde boek wil de inzet van de Koninklijke Marine en haar bondgenoten in deze periode – ter zee, te land en in de lucht – opnieuw tastbaar maken. Tijdens het schrijven van het voorwoord van het boek door de commandant der zeestrijdkrachten, Lt-generaal der mariniers R. Verkerk, kwam aan het licht dat de oorlogsgraven van de Hr.Ms. De Ruyter en de Hr.Ms. Java in het geheel en de Hr.Ms. Kortenaer gedeeltelijk van de zeebodem waren verwijderd. De scheepswrakken bevatten de stoffelijke resten van 915 omgekomen marinemannen. Dit indrukwekkende Herdenkings-

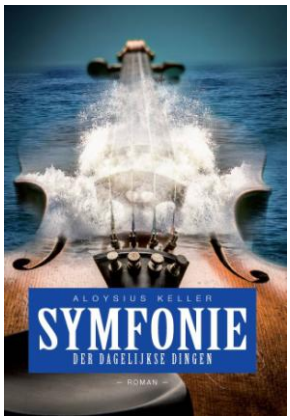
boek is geschreven door een twaalftal auteurs onder de eindredactie van Caspar Dullemond. Het bevat ook persoonlijke verhalen van overlevenden en is mede daardoor een uniek herdenkingsboek. *Het boek is niet in de boekhandel verkrijgbaar, maar uitsluitend te bestellen bij de uitgever: www.marktenmissie.nl. Het boek kost € 19,50, plus € 3,95 verzendkosten (binnen Nederland)*

Buitenbeentjes – Janny de Heer. In dit boek zijn tien persoonlijke verhalen gebundeld, die de belevenissen beschrijven van destijds jongvolwassenen tijdens de Bersiap periode in Nederlands-Indië. Elk verhaal vanuit een ander perspectief: geboren in Indië dan wel in Nederland, zelf jong militair of kind van een planter, dominee, marineman of KNIL militair. Samen completeren zij een stuk geschiedenis waaraan niet te ontkomen viel. Als op hun plaats gevallen puzzelstukjes openbaren zij de consequenties voor het hele

volk aan beide kanten van de Oceaan. Eenmaal in Nederland kon niemand zijn verhaal kwijt. Misschien even in eigen kring, maar naar buiten toe werd er niet over gesproken. Wel kregen zij allerlei onterechte aantijgingen naar hun hoofd geslingerd, zoals: "Wat deden jullie daar dan ook, stelletje kolonialen...." De beschreven episodes zijn niet alleen maar weergaves van enorme treurnis en verdriet. Ze tonen aan dat er ook kracht werd geput uit humor en relativering. Nu de kinderen van toen er eindelijk zonder gêne over kunnen praten, na veel aandringen vaak van hun kinderen en kleinkinderen, gaat dat in veel gevallen gepaard met een lach en een traan. *Adviesprijs: € 17,50.*

Symfonie der dagelijkse dingen – Aloysius Keller & Elly Godijn. Hoelang zijn ernstig zieke vrouw – violiste Maria Douglas – nog te leven heeft, weet de scenarioschrijver Alec Gonzaga niet. Die onzekerheid vergroot zijn

dilemma om te voldoen aan haar laatste wens: het vertellen van zijn jeugdgeschiedenis. Maria vermoedt dat de gebeurtenissen van toen de oorzaak zijn van zijn terugkerende nachtmerries. Wat is er destijds gebeurd en wie is die mysterieuze vrouw in zijn dromen. Weet de psychotherapeut een uitweg of biedt een bezoek aan zijn geboorteland Indonesië een uitkomst? Ondertussen bereidt Maria zich voor op haar afscheid. Steeds vaker gaat zij er alleen opuit. Alec wil zoveel mogelijk bij haar zijn om haar te steunen, want de tijd dringt. Debuutroman van Aloysius Keller, gebaseerd op persoonlijke ervaringen. *Adviesprijs: € 24,95.*

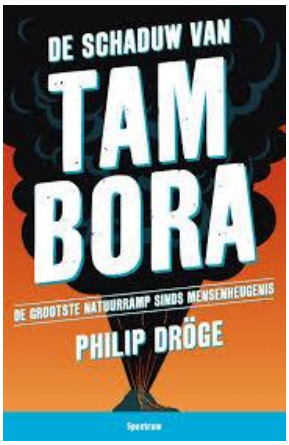
Matzes en Mie – Marijke Barend van Haeften & Frits Barend. Frits Barend en Marijke Barend-Van Haeften beschrijven de zeldzame geschiedenis van een familie, die zowel de Holocaust als door de Japanse oorlogsterreur werden getroffen. Televisiemaker Frits Barend komt uit een Joodse familie die de Holocaust heeft meegemaakt, terwijl de Nederlands-Indische familie van zijn vrouw, de historica Marijke van

Haeften, de Japanse concentratie-kampen heeft overleefd. Samen vertellen zij hun bijzondere levensverhalen. Hoe kom een Joodse familie een belangrijke rol

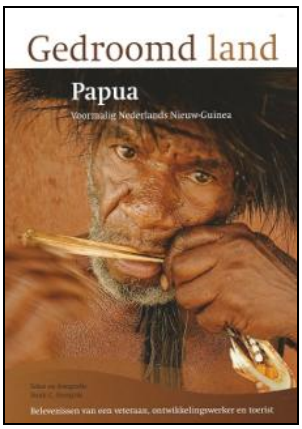
spelen in het verzet? Waarom werd dat nooit verteld? Waaraan bezweek zijn grootvader? Welke verhalen gaan schuil achter de kaarten en brieven uit de kampen Vught, Westerbork en Sobibor? Waarom was de bevrijding van de familie van Marijke uit het Jappen-kamp geen echte bevrijding? Hoe kan het dat haar oudoom na de oorlog als foute politieagent werd veroordeeld? In de levens van Frits, Marijke en hun kinderen is de oorlog een steeds grotere rol gaan spelen. Persoonlijke verhalen over verzet en verraad, over goed en fout, zijn de rode draad in dit wel heel bijzondere familieverhaal. *Adviesprijs: € 20,00.*

De schaduw van Tambora – Philip Dröge. In april 1815 vond op het eiland Soembawa in het voormalige Nederlands-Indië de grootste vulkaanuitbarsting plaats

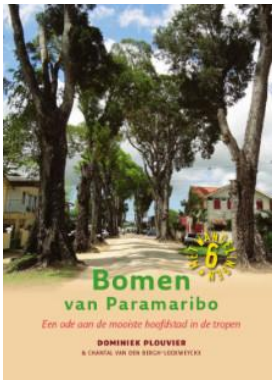
sinds mensenheugenis. Deze enorme uitbarsting verbijsterde behalve de plaatselijke bevolking ook het Nederlandse bestuur. De kolossale aswolk die na de eruptie de gehele wereld rondging, zorgde voor felle hagel in Sri Lanka en sneeuw in het zuiden van de VS. Twee natuurverschijnselen die op die plekken daarvoor noch daarna ooit zijn waargenomen. Het boek volgt de wolk die na de uitbarsting over de wereld trekt. Dröge beschrijft hoe men wereldwijd tegen dit unieke fenomeen aankeek en hoe men het niet altijd als een natuurverschijnsel zag, maar vaak als een goddelijk teken. Dit boek vertelt het ongelooflijke verhaal van de mega-uitbarsting en de opkomst van de moderne wetenschap. Een uniek boek dat een heel bijzonder tijdsbeeld schept, maar vooral ook een heel boeiend en fantastisch geschreven verhaal. *Dit boek verschijnt begin mei 2017. Adviesprijs: € 12,50.*

Gedroomd land Papua – Henk C. Hoogink. Het is 16 augustus 1961 en Henk Hoogink wordt als dienstplichtig militair van maar net

twintig jaar, uitgezonden naar een gebied aan het andere eind van de wereld. Deze laatste Nederlandse kolonie in de Oost werd verdedigd tegen infiltraties van het sterke Indonesische leger. Nederland had de Papua's immers een vrije staat beloofd. Na een indrukwekkende periode van tien maanden komt hij in een harnas van gips weer terug in Nederland. In 1996 keert Henk terug naar Papua en wordt geraakt door ontmoetingen met gekwetste Papua's. Gekwetst doordat hun geliefde land is ingenomen door het Indonesische leger en gekwetst door de brutale wijze waarop de mensenrechten door datzelfde Indonesië grof geschonden worden. *Bestel dit boek bij: http://gedroomdland.nl/ Het boek is inmiddels uitverkocht en de schrijver stelt het nu gratis digitaal beschikbaar voor iedereen om te downloaden.*

Bomen van Paramaribo, een ode aan de mooiste hoofdstad in de tropen – Dominiek Plouvier & Chantal van den Bergh-Lodeweyckx. Dit boek is een ode aan Paramaribo, de hoofdstad van Suriname. De stad is rijk aan een veelheid aan prachtige bomen. Deze geven de

stad een uniek karakter. Weinig andere hoofdsteden hebben een zo grote verscheidenheid aan bomen, struiken en kruidachtige planten als Paramaribo. Het eerste deel van het boek behandelt de honderd meest voorkomende boomsoorten: inheemse bomen, exoten, fruitbomen en palmen. Van iedere boomsoort worden de naamgeving en een aantal wetenswaardigheden beschreven zoals botanische, geografische, cultuurhistorische, culinaire of medicinale aspecten van de soort. De vele illustraties geven een fraai beeld van de overweldigende natuur in de stad. Het tweede deel beschrijft zes wandelingen door de verschillende stadsdelen. Aan de hand van kaartjes kan men al

wandelend de boomsoorten uit deel één tegenkomen. De foto's en teksten helpen bij het zoeken naar en herkennen van de prachtige bomen van Paramaribo. *Adviesprijs: € 19,50.*

e-Books, CD & DVD

Schipbreuk in het Paradijs – Wilbert van Haneghem. Het waargebeurde verhaal van een vakantie in Indonesië die in een hel verandert. In augustus 2014 maken de auteur en zijn vriendin Marjan een vierdaagse bootreis van Lombok naar Komodo. Midden op zee gaat het gruwelijk mis. Hun boot maakt water en dreigt te zinken. Er zijn vijfentwintig mensen aan boord en er is maar één sloep met plaats voor vier personen. In verschillende

groepjes proberen de drenkelingen naar een vulkanisch eiland te zwemmen. Zonder eten en drinken en in de brandende Indonesische zon drijven Wilbert en Marjan twee dagen en nachten rond op zee, totdat ze uiteindelijk toeval ontdekt worden door vissers, die hen van een wisse dood redden. In dit boek kunnen we zelf lezen hoe het allemaal is gegaan. *Nu ook als E-book verkrijgbaar. Adviesprijs: € 9,99.*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL

www.vanstockum.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië

Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:

https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Korte berichten

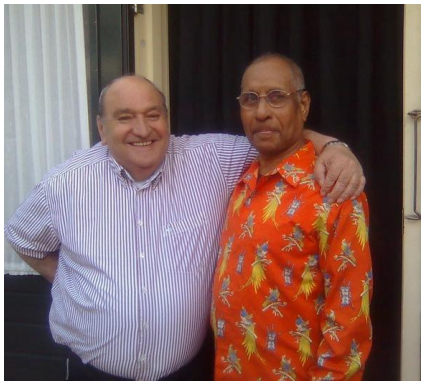
Boek crowdfunding

Mijn naam is Eddy Korwa en ik ben Papua. In 1964 moest ik mijn land verlaten. Dat was een heel gevaarlijke reis, die ik zonder mijn goede vriend Leo niet had kunnen maken. Op aandringen van mijn zoon Jofrey heb ik besloten om mijn verhaal met u te delen in een boek, dat ik de titel meegeef: "De Verstekeling".
Het schrijven is nu bijna voltooid. Echter, dan moet het nog wel geredigeerd worden en gedrukt. Daarbij heb ik hulp nodig. Uw hulp, omdat ik het alleen niet redt. Een fragment uit mijn boek:

De MS Schelde Lloyd

"Ik woon en werk inmiddels in de haven van Sorong. Ik wachtte op een schip, waar ik mee weg kon komen. Dan, op 19 april 1964 meldde de uitkijkpost aan de havenmeester dat er een groot buitenlands schip voor de haven van Sorong lag. Met de loodsboot ging ik met de havenmeester en de loods het schip tegemoet. Toen ik het schip naderde, wist ik van binnen dat dit mijn laatste, zo niet enige kans was om van Papua te vertrekken. Toen het schip eenmaal aan de kade lag, riep de havenmeester mij bij zich. Hij gaf mij de bemanningslijst van de MS Schelde Lloyd, die moest ik even naar zijn kantoor brengen. Zelf moest hij nog een en ander bespreken met de kapitein van het schip. Een stemmetje in mijn hoofd zei mij dat ik even in die lijst moest neuzen. Al lopende las ik de namen. Tot mijn grote verbazing zag ik de naam Leo Franciscus Flake staan. Meteen schoot door mijn hoofd: Dat was

Leo en ikzelf, Eddy Korwa.

dezelfde naam als mijn correspondentievriend van de lagere school. Zou dit dezelfde Leo zijn? Ik had al drie jaar geen contact meer met hem".

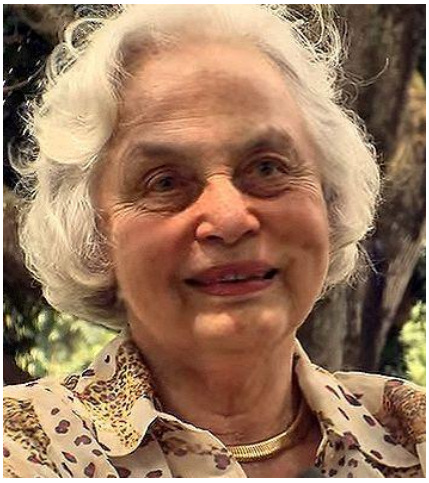
Dit is het begin van een spannend verhaal over een bootreis van vier maanden van Sorong naar Rotterdam. Leest u verder in mijn boek op mijn website. Daar vindt u tevens mijn bankgegevens. Ik ben u zeer dankbaar. Website: http://verstekeling.webnode.nl/

Joty ter Kulve wint Gouden Buffel 2016

Na de Grammy's en de Oscars is het nu de beurt aan de uitreiking van de Gouden Buffel. Dit is de prijs voor degene die zich het afgelopen jaar op de meest bijzondere wijze heeft onderscheiden voor de kennis van onze geschiedenis in Nederlands-Indië. Zoals steeds, is het voor de jury een moeilijke opgave om een keuze te maken uit een selectie van kandidaten die – ieder op zich – bezig zijn met het verleden van onze vroegere kolonie. Meerderen verdienen het om een prijs te winnen; helaas is er maar één Gouden Buffel. De jury was toch unaniem van mening dat de Gouden Buffel 2016 rechtens toekomt aan Joty ter Kulve voor haar bijna onnavolgbare inzet voor de Indische gemeenschap.

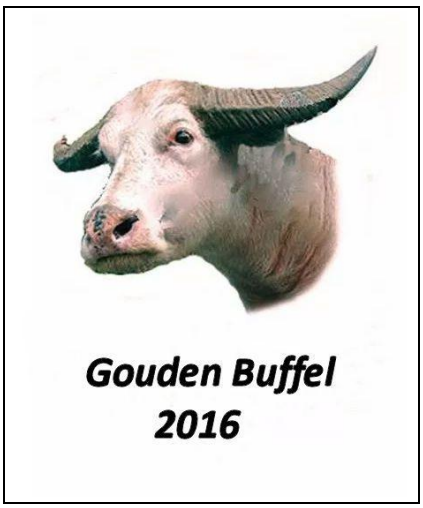
Het Juryrapport

Als juriste en als strijder voor mensenrechten, zette Joty zich haar leven lang in voor een humane samenleving. Als mede-oprichtster van de Linggadjati Foundation en de Indonesia-Nederland Foundation, trachtte zij de afgelopen jaren een brug te slaan tussen Indonesië en Nederland. Ze fungeert als woordvoerder voor dát deel van de Indische gemeenschap dat toenadering zoekt tot Indonesië. Zij

Joty ter Kulve (1927)

doet daarbij kond van diverse periodieken en op meerdere nationale en internationale podia. De geschiedenis kan op diverse manieren worden benaderd en we kunnen zonder meer terugkijken maar ook proberen onze kennis van het verleden om te zetten in lessen voor de toekomst. Joty ter Kulve onderscheidt zich van andere kandidaten door juist aan die toekomst te denken. Ze staat bekend als de vrouw die nog op hoge leeftijd de souplesse bezit om een jong standpunt in te nemen. Het begrip *verzoening* staat hoog in haar vaandel. De jury is onder de indruk van haar kunnen en prijst haar voor al haar inzet.

Aldus de jury, bestaande uit Prof. Dr. G.J. Oostindie, Dr. J. Somers en Drs. B.R. Immerzeel.

Vanaf deze plaatst feliciteert ook de redactie van NICC Magazine Joty ter Kulve met haar Gouden Buffel en hoopt dat zij zich nog lang mag inzetten voor de Indische Gemeenschap.

Indonesië overweegt einde aan doodstraf na een golf van executies

De Indonesische overheid neemt ernstig in overweging om het ten uitvoer brengen van de doodstraf voortaan achterwege te laten. Dit heeft president Joko Widodo openlijk gezegd. Eerst wist hij niet hoe snel hij moest beginnen met het executeren van ter dood

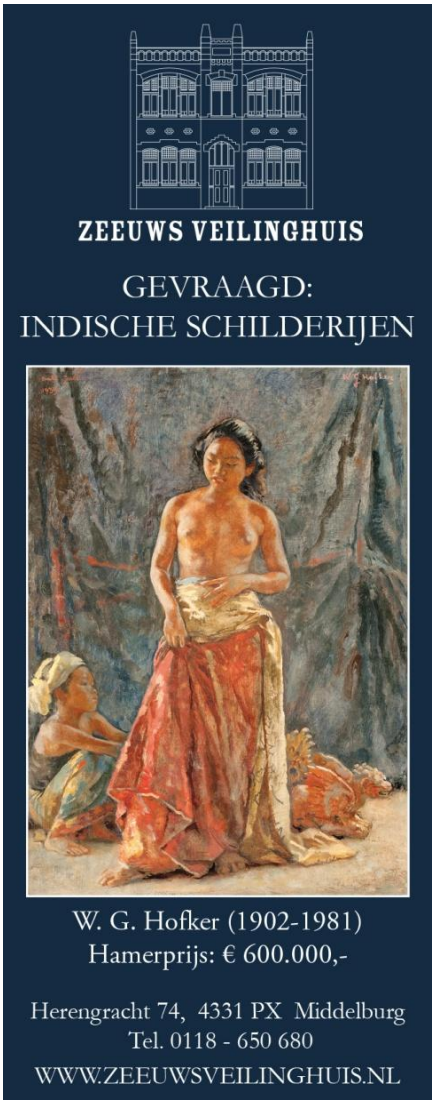

veroordeelden, maar nu slaat hij een heel andere toon aan, zegt correspondent Michel Maas. Widodo werd in 2014 president van Indonesië en sindsdien zijn tientallen doodstraffen ten uitvoer gebracht. Verreweg de meesten werden voltrokken middels een vuurpeloton. "Het was echt een golf van executies", aldus Michel Maas. De Nederlanders Ang Kiem

Soei was een van hen. Hij was betrokken bij de productie en de verspreiding van XTC. De Nederlander heeft tot het laatste toe volgehouden dat hij onschuldig was. Toch heeft Michel Maas het sterke vermoeden dat er achter de schermen iets aan het veranderen is. Zo is de doodstraf sinds juli 2016 niet meer ten uitvoer gebracht. "Er waren toen vier mensen geëxecuteerd, maar daarna gebeurde er iets vreemds: het hield op. Er werden geen ter dood veroordeelden meer geëxecuteerd. De overige tien veroordeelden moesten terug naar hun cel. "Het zou dus heel goed kunnen dat er toen al iets van een moratorium (opschorting van de doodstraf) was", aldus Maas. Het buitenland had felle kritiek op het uitvoeren van de doodstraf, maar Jokowi wilde van geen wijken weten. Dat hij dit nu toch doet, lijkt een enorme ommezwaai. Mogelijk kan Indonesië er zonder gezichtsverlies nu mee ophouden.

Huize Raffy in de clinch met UWV

Huize Raffy, woonzorgcentrum in Breda-Noord voor mensen met een Molukse en Indische achtergrond, ligt in de clinch met het UWV en de IND over inzet van Indonesische verpleegkundigen. Er werken nu tien Indonesische krachten in het tehuis. Er staan er drie in de 'wacht' die het tehuis gezien de nieuwe wetgeving nog niet wil laten overkomen.
Van één medewerkster, die vier jaar werkt in het tehuis, is een verlenging van de verblijfs- en werkvergunning niet rond. De stop op het aantrekken van Indonesisch personeel heeft te maken met 'prioriteit genietend aanbod' (2014). De nieuwe wetgeving verplicht werkgevers om personeel uit eigen land te halen, of in ieder geval uit de EU. Het UWV gaat er vanuit dat geschikt personeel beschikbaar is of valt op te leiden en dat het tehuis niet hoeft uit te wijken naar een land als Indonesië.
Directeur Gert van der Pluijm van het tehuis spreekt dat tegen. Volgens hem is er een tekort aan goed gekwalificeerde verpleegkundigen. "We vissen allemaal in dezelfde vijver". Komt bij dat het tehuis al ruim tien jaar werkt met verpleegkundigen uit Indonesië. "Wij zoeken mensen met een bijzonder profiel, die aanvoelen wat de bewoners nodig hebben. Die de taal spreken en de cultuur kennen". Met name bij dementerende ouderen in het tehuis maken de Indonesische verpleegkundigen het verschil, stelt hij.
Uitkeringsinstantie UWV ziet geen mogelijkheid de regels te verruimen, zegt woordvoerder Rini van der Linden. De uitkeringsinstantie UWV kan niet anders dan de wetgeving volgen, zegt hij. "Anders is de weg naar de rechter mogelijk, die moet daar dan uitspraak over doen". Dat drie verpleegkundigen in de 'wacht' staan, daar zegt hij niet van te weten. Advocaat Hans Verstrepen uit Oosterhout, die namens het tehuis optreedt, heeft inmiddels bezwaar aangetekend bij het IND tegen het uitblijven van een verblijfs- en werkvergunning voor de medewerkster.
De advocaat laat weten dat de nieuwe wetgeving bij werkgevers die op zoek zijn naar personeel voor gespecaliseerde functies als een bom inslaat. Hij benadrukt dat het Indonesische personeel het tehuis in staat stelt zo goed mogelijke zorg aan te bieden. "Het tehuis is daartoe verplicht".

(advertentie)

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië. De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina. Hieronder vindt u de LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief (*Ctrl+click*).
http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/zoekresultaten/pagina/1/Kamptekeningen%20Nederlands%20Indi%C3%AB/%28cql.serverChoice%20all%20Kamptekeningen%20%20AND%20Nederlands%20%20AND%20Indi%C3%AB%29/&colcount=0&wst=Kamptekeningen%20Nederlands%20Indië

==========

C R E A P R O
VERTALINGEN
Den Haag

Vertalingen vanuit en naar alle moderne talen
Speciaal: technisch, medisch, juridisch en creatief
Schrijven van uw memoires, brochures en andere teksten

SINDS 1989 VERTALERS & GHOSTWRITERS
DIE U ZORGEN UIT HANDEN NEMEN

Tel: 070-362 05 89 - 06-83205997
W: www.creapro.myplaces.nl *@:* creapro@worldonline.nl

VERTAALWERK & GHOSTWRITING

==========

(advertentie)

Recept

Sayur kerrie (Java)

Weer eens iets anders dan de bekende sayur lodeh of sayur boontjes. Een heerlijk recept van midden Java voor bij uw rijsttafel of zomaar bij witte rijst en een vleesgerecht.

Ingrediënten:
500 gram runderpoulet, 6 sjalotten, 4 teentjes knoflook, 2 rode lomboks, 2 tl. djahé, 1 tl. koenjit, 2 tl. ketoembar, 2 tl. djinten, 3 tl. kerriepoeder, 1/4 blokje trassi, 1 stengel verse sereh, 2 salamblaadjes (of laurier) 1 blikje gesneden bamboeshoots, 500 gram sperzieboontjes of kouseband, 1 rode paprika, 5 middelgrote aardappels (vast-kokend), 2 bouillonblokjes, 1/3 blok santen, 1/2 schijf gula djawa (palmsuiker) of 1,5 el rietsuiker.

Bereiding: Kook de poulet in ruim water. Maak de sjalotten en de knoflook schoon en snijd ze fijn. Verwijder de zaden en zaad-

lijsten van de lomboks en snijd ook deze klein. Maal nu alles in een keukenmachine samen met de djahé, koenjit, ketoembar, djinten, kerrie en trassi fijn en fruit dit in wat olie in de wok en voeg de sereh en salamblaadjes toe. Doe nu dit mengsel bij de bouillon van poulet, roer even door en breng dan met deksel op de pan even aan de kook. Laat op heel laag vuur even doorsudderen. Schil en was de aardappelen en snijd ze in dobbelsteentjes. Snijd de boontjes in niet al te kleine stukken. Snijd de rode paprika in korte reepjes en voeg deze met de aardappel, de boontjes en de bamboeshoots bij de sayur. Laat met deksel erop nog ca. 5 minuten op laag vuur pruttelen. Doe nu de santen erbij, evenals de bouillonblokjes en de gula djawa en blijf roeren tot de santen geheel gesmolten is. Laat nu nog 5 minuten heel zachtjes doorkoken met het deksel op een kier. ***Selamat makan.***

'Pulk' Pelder postuum geëerd
Miraculeuze ontsnapping aan Japanners

"Pulk" Pelder vluchtte zonder kaart en goed werkend kompas met zijn Lockheed vanuit Java. Via Sumatra kwam hij terecht in Sri Lanka. Foto: AD

Een Nederlandse jachtvlieger die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië op miraculeuze wijze wist te ontsnappen aan de Japanners is postuum alsnog geëerd. Een replica van de bommenwerper van Fred Pelder draagt nu zijn nickname: 'Pulk'.

Muntjes die dienen als schroevendraaier. Daarmee moest 'Pulk' Pelder het zien te redden als hij in maart 1942 een kapotte Lockheed probeert te reparen. De Japanners zijn dan al geland in het Noorden van Java. Het is een kwestie van dagen voordat Pelder zich zal moeten overgeven. Maar krijgsgevangen worden is het laatste wat hij wil.
En dus gaat de jachtvlieger met nog vier anderen op zoek naar een vliegtuig dat nog de lucht in is te krijgen. Geen gemakkelijke opgave; op de luchthaven in Zuid-Java waar hij naar toe vlucht zijn de meeste vliegtuigen al opgeblazen om te voorkomen dat ze in handen van de Japanners vallen. Toch vindt Pelder tot zijn grote vreugde één toestel waar de motor nog van werkt. Alleen het staartstuk moet vervangen worden. En ze hebben een list nodig om het vliegtuig veel langer te kunnen laten vliegen dan de 4,5 uur. Pelder en zijn makkers hijsen daarvoor extra brandstofvaten van 40 liter aan boord en sluiten die met een slang provisorisch aan op de tanks in de vleugels. Een zeer riskante oplossing, want één klein vonkje is genoeg om het vliegtuig te laten exploderen.

Vrijheid

Toch wagen ze het er op die negende maart om 8 uur in de morgen. Iedereen is doodmoe van de reparaties die ze in de afgelopen 24 uur hebben moeten doen, maar er is geen tijd meer te verliezen. Vol gas zigzaggen ze langs de vliegtuigwrakken. Recht op een hek af. Een gat in de startbaan geeft ze net op tijd het laatste zetje. Ze komen los van grond en vliegen hun vrijheid tegemoet. Zeven uur en tien minuten weten ze aan één stuk in de lucht te blijven. Een afstand die niemand met zo'n toestel voor mogelijk houdt. Met nog slechts voor tien minuten brandstof in de tank landen ze in Sumatra voor een eerste tankstop.
Bij de tweede tankstop gaat hun spectaculaire ontsnapping alsnog bijna mis. Ze worden opgemerkt door een Japans Verkennings-vliegtuig. Negen bommenwerpers zetten de aanval in. Pelder kan ze in de verte zien aankomen, geeft vol gas en is precies op tijd 'airborne'. Omdat zijn toestel sneller vliegt dan de vijand, weet hij opnieuw te ontsnappen. Zonder kaarten en goed werkend kompas vliegen ze op gevoel de oceaan over. Het eerste land waar ze op stuiten blijkt Sri Lanka, maar een vliegveld zien ze zo snel niet. Wel een ander vliegtuig dat gaat landen. Pelder vliegt er achter aan, zet zijn toestel aan de grond en is nu pas echt veilig.

Een bommenwerper B-25 Mitchell draagt weer de naam van "Pulk". Met een vergelijkbaar toestel bombardeerde Fred Pelder senior de Japanners in Nederlands-Indië. Foto: Fred Pelder

Trots

De miraculeuze ontsnapping die in 1989 minutieus wordt beschreven in het tijdschrift Air Classics leest

als een spannend jongensboek. ,,Alleen is dit echt gebeurd,'' zegt zoon Fred Pelder trots vanuit Australië. Hier heeft hij zojuist een replica van de bommenwerper van zijn vader naar hem vernoemd. Met deze B-25 Mitchell trok Fred senior na zijn ontsnapping vanuit Australië ten strijde tegen de Japanners. Het is een eerbetoon aan Pulk maar ook aan de mannen van het 18de Squadron NEI, het enige Nederlands-Indische bom-menwerpers squadron dat in de Pacific vocht. Op initiatief van een groep Australiërs wordt de replica van de B-25 van Pulk morgen onthuld. Een bijzonder moment voor zoon Fred. ,,Dit squadron is een vergeten eenheid. Met deze replica krijgt mijn vader en alle crewmembers de eer die ze toekomt.''

Bron: AD.

Just4Kids... voor iedereen van 6 tot 16 jaar

Korte berichten

Gezocht: Jong talent

In de rubriek ***"Just4Kids"*** hebben we eerder al aandacht besteed aan jong talent. Zo plaatsten we een artikeltje over twee meisjes die Indonesische dansen leerden

en verder ook een stukje over een drumtalentje Heb jij nou ook zo'n talent? Kan je goed gitaarspelen en treed je ook op? Of ben je een tenniskampioen in de dop, een goed biljarter of kan je heel goed dansen of zingen? Misschien ben je wel een hele goeie chef-kok, of ben je een kunstschilder of een fotograaf in de dop. Misschien ook wel een..... Kortom, alle jonge supertalenten van ca. 6 tot ca. 16 jaar oud willen we voor het voetlicht zetten. En wij willen dat aan iedereen vertellen. Als je zelf niet zo heel goed kan schrijven, vraag dan of jouw ouders een stukje willen insturen met een fotootje erbij. Of je stuurt jouw verhaal gewoon in je eigen woorden naar de redactie, dan maken wij er samen met jou een echt leuk artikel van. **Stuur je reacties dan naar: info@indisch-centrum-denhaag.nl DOEN HOOR....!!!**

Recept Boontjes met gehakt op z'n Indisch

Een lekker en heel eenvoudig recept, speciaal voor de wat jongere kinderen die toch lekker Indisch willen eten, zonder al teveel pedis.

Ingrediënten:

400 gr. sperzie-boontjes (mag diepvries, maar GEEN blik of pot), 500 gr. rundergehakt, 2 rode uien (grof gesnipperd), 1 rode paprika, 2 knoflookteentjes (fijngehakt), 1 tl. ketoembar, 1 tl. djinten, 1 tl. djahé, 1 tl. sambal oelek, 1 grote el. pindakaas (stukjes noot), 1 el. ketjap manis, snufje zout, 4 dl. lauw water, zakje gebakken uitjes.

Bereiding: Bak het gehakt in een pan rul en bak de uiensnippers en knoflook mee. Snijd de paprika in blokjes en voeg die toe als de uitjes glazig zijn. Als het gehakt bijna bruin is, het water toevoegen. Breng het aan de kook op half-hoog vuur. Zodra het kookt, vuur helemaal laag en nu snufje zout, sambal, djahé, ketoembar, djintan en de pindakaas toevoegen. Nu de sperzieboontjes erbij. Breng het opnieuw langzaam aan de kook. Doe de ketjap erbij em roer even goed. Dan onder regelmatig roeren de sperzieboontjes beet-gaar koken. Eventueel nog een beetje water toevoegen; het gerecht mag beslist niet te dik worden. Dit gerecht serveren bij witte rijst en bestrooien met de gebakken uitjes. Doe er wat komkommerschijfjes bij voor de frisheid. ***Selamat makan.***

Boeken, e-books/cd-dvd

De schat van de Gruizelkaak – Simon Cherry met tekeningen van Andrea Kruis. ***(7 – 9 jaar)*** Het eerste deel van een nieuwe serie avonturen van Eddie Klei. Eddie moet zijn zomervakantie doorbrengen in oma's vakantie-huisje in Vloedlijn Baai. Dit is nou echt een waardeloze vakantie, dacht Eddie. Het is hier saai en niemand om mee te spelen. Kan het nog erger worden? Toen kwam

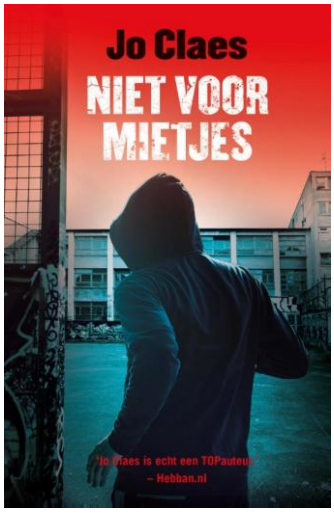
plotseling het halve plafond naar beneden. De oorzaak daarvan heet Sjaak de Haak, een piraat. Maar Eddie mag 'kapitein' zeggen. Opeens is de vakantie zo leuk en spannend als het maar zijn kan, want Eddie en de kapitein gaan samen op avontuur. Schatgraven, misschien een kanon afvuren. De kapitein is op zoek naar de schat van de Gruizelkaak en Eddie mag mee helpen zoeken. In een oude rommelwinkel vinden ze een schatkaart en die komt goed van pas. Samen besluiten ze dat de winkeljuffrouw ook mee mag als bemanningslid. Kan je met een sabel omgaan? vraagt de kapitein haar. Ze antwoordt: Dat p[ik ik gauw genoeg op, want ik ben razendsnel met een aardappel-schilmesje. Het boek zit vol humor en allerlei woordgrapjes, bijde-hante opmerkingen van de kapitein en hilarische gebeurte-nissen, waarin van alles misgaat. Dit maakt het tot een geweldig boek, maar ook erg leuk om voor te lezen. *Prijs: € 14,99.*

Fabeldieren J.K. Rowling. (7 – 9 jaar) Het boek dat uitleg geeft over allerlei dieren en fabeldieren is in feite een bibliotheekboek uit

Zweinstein de tovenaarsschool waar Harry Potter op gezeten heeft. Na lang uitverkocht te zijn geweest, is er nu gelukkig een herdruk, waardoor iedereen weer kan genieten van de meest wonder-lijke dieren. In vrijwel ieder toverhuishouden moet dit boek op de planken staan, omdat je maar nooit weet wat voor dier je plotseling tegenkomt. Dan kan je het opzoeken. Nu hebben dus ook Dreuzels de kans om erachter te komen waar Quintaped leeft, wat Pulkerik eet en waarom je nooit een schoteltje melk buiten moet zetten voor een Knarl. Met vele leuke illustraties van Olly Moss. *Prijs: € 14,90.*

Niet voor mietjes – Jo Claes. (vanaf 10 jaar) Dit boek moet je echt lezen, omdat het leuk en spannend is en er komt veelvriendschap in voor. Het verhaal gaat over Mathias, die is verhuisd, maar hij voelt zich op zijn nieuwe school helemaal niet thuis. Maar hij grijpt wel in als hij ziet dat een meisje uit zijn klas gepest wordt. De dag erna wordt er een dure telefoon gestolen en wordt zijn nieuwe vriendin ervan beschuldigd. Mathias gaat proberen om haar onschuld te bewijzen, maar dat valt nog helemaal niet mee. We gaan hier

verder niet teveel verklappen. Je moet het gewoon zelf lezen. Het is superleuk en hartstikke spannend *Prijs: € 12,99. Ook als E-book verkrijgbaar: € 6,99.*

VILLA PAAGMAN
www.paagman.nl

Help NICC Magazine aan
nieuwe abonnees
Verras uw familielid, vriend, kennis of collega met een
GRATIS ABONNEMENT
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Links4Kids

Heel veel leuke *LINKS* voor kinderen, maar niet alleen voor kinderen:

Doorlinkwebsite naar tal van Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen.
https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Website over online **geschiedenis** van, voor en met Indische Nederlanders.
http://www.indischhistorisch.nl

Informatie over **schoolles-pakketten** over het voormalige Nederlands-Indië.
www.gastdocenten.com

Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
www.indischherinneringscentrum.nl

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Een **Indische start-pagina voor de jeugd:** http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

De **Jeugdwebsite** van de Nederlandse Oorlogsgraven-stichting (Ned.-Indië).
http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@paagenr=1

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. http://www.taman-indonesia.nl

Villa Zebra, landelijke jeugd-organisatie
http://www.villazebra.nl

Een informatieve website met heel veel **Theatervoorstellingen**, overal in Nederland en voor iedere leeftijd.
http://www.kindertheater.nl/

Kunstbende, Een landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar.
http://www.kunstbende.nl

Jeugd Startpagina "Open Start" http://jeugd.openstart.nl

Koorenhuis - Den Haag, cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater.
http://www.koorenhuis.nl

Weblog "Indische Jeugd-letteren" Blog van Marjorie van Putten:
http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Young Adult Books, website met boekrecensies en webshop over boeken voor middelbare scholieren.
http://www.youngadultbooks.nl/

Jeugdbieb, leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Cultuur, Jeugd, Sport en Media in Vlaanderen, website met van alles.
http://www.cjsm.vlaanderen.be

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep.
http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink.
http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken

Column: Doen wat andere mensen gelukkig maakt

Door: Tekad Santosa

Ik denk altijd aan en doe iets om de kinderen van de desa's te helpen zodat ze zoveel mogelijk kunnen leren en waardoor kunnen ze concurreren in het zoeken naar werk. Door de komst van de Aziatische Economische Gemeenschap MEA, wordt de concurrentie op allerlei gebieden steeds heviger. Daarvoor hebben ze vaardigheden nodig om met de andere Aziatische landen te wedijveren.
Goede faciliteiten voor het leren zijn daarom hard nodig op de Indonesische scholen. Ik ben erg dankbaar dat ik hieraan een steentje kan bijdragen. Al een tijd helpt de stichting Tileng uit Nederland ons de bouw van basisscholen, kleuterscholen, alsmede kinderopvang en speelparken mogelijk te maken.

Zodoende krijgen een aantal scholen in de omgeving van mijn woonplaats ondersteuning, in de vorm van nieuwe gebouwen, renovaties van de bestaande schoolgebouwen waardoor ze er beter uitzien.
Dat is niet alles. De stichting biedt ook hulp voor het onderwijs vanaf de basisschool, middelbare school onderbouw, middelbare school bovenbouw tot aan de hogeschool en de universiteit. Sommigen hebben ook medische studies afgemaakt, zijn onderwijzer op de basisschool geworden. Anderen werken op cruiseschepen. Weer anderen werken als kassier, of zijn boekhouder in het bedrijfsleven.
Ik ben blij dat ik voor hen de spreekbuis ben geworden. Ze zijn immers niet zo goed in het Nederlands of Engels.

Niet op alle Indonesische scholen hoeven de leerlingen schoolgeld te betalen, want sommige scholen zijn door de staat gesubsidieerd. Maar om naar school te gaan naar de stad hebben de leerlingen uit

het dorp wel geld nodig voor vervoer en ook voor schoolbenodigdheden. Daarom vragen ze voor hun opleiding hulp aan bij de stichting. Door de hulp worden ze enthousiast om te leren; om de beste prestatie te halen waardoor ze kunnen concurreren in het vinden van het werk dat bij hen past en bij de kennis die ze beheersen.

De stichting betaalt ook extra honorarium aan de docenten die nog niet als ambtenaar zijn benoemd. Ondanks het geringe bedrag dat ze als niet-ambtenaar ontvangen, hebben deze leerkrachten sinds lange tijd veel en met toewijding gedaan voor het onderwijs. Ze zijn blij met het extraatje dat ze nu van de stichting krijgen. Ze zijn ook trots op de stichting die zich om hen bekommert. In het belang van de communicatie onderling hebben ze een soort vereniging opgericht bestaande uit mensen die extra honoraria van de stichting ontvangen.

Elke maand organiseren ze een bijeenkomst, terwijl de uitbetaling van hun honorarium jaarlijks plaatsvindt. Ze organiseren zelfs een Arisan, een soort roulatie loterij bijeenkomst waar iedereen om de beurt kan winnen. Daarbij kunnen ze in groepsverband geld sparen en plannen met vakantie te gaan naar Bali. "Als er geld genoeg voor is", zeggen ze trots. De Stichting Tileng geeft ook economische hulp in de vorm van een melkkoe die ze om de beurt kunnen lenen. Ik hoop dat het vee het welzijn aan de boeren schenkt en dat het beter gaat met hun economie en dat de koe bij iedere boer terecht komt.
Bij elke gelegenheid probeer ik informatie te delen aan elke Nederlandse toerist die ik als gids begeleid. En de meeste toeristen zijn tevreden als ze de projecten van Stichting Tileng hebben gezien.
Dan worden ze enthousiast om donateur te worden.

Ik word nóg gelukkiger omdat de Stichting samenwerkt met "Bouworde" een maatschappelijke organisatie uit België. Deze faciliteert de jongeren die zich om Indonesië en vooral Baturraden bekommeren. De samenwerking is twee jaar gaande en het resultaat ervan is duidelijk zichtbaar, zoals de nieuwe natuurschool te Baturraden. Bovendien logeren ze bij mij in het dorp. Zo leren ze het leven van de dorpelingen kennen.
Het meest interessante is dat ze zich gemakkelijk aanpassen aan de jongelui van het dorp. Ze spelen, leren de taal, dansen en natuurlijk koken: de originele Javaanse gerechten. En ze vinden het leuk om in het dorp te wonen. Elke maandag tot en met vrijdag nemen ze aan activiteiten deel. Zo helpen ze met timmeren, lesgeven op school, middaglessen geven aan de kinderen en de dorpelingen die het Nederlands en het Engels willen leren.

Zaterdag en zondag hebben ze vrij en kunnen ze genieten van de schoonheid van de mooie en exotische toeristische bestemmingen van Indonesië. Dit zijn mijn ervaringen als toeristische gids waarbij ik een steentje kan bijdragen aan de mensen om mij heen. Ik hoop dat wat ik heb gedaan en doe, mijn kinderen en mensen om me heen motiveert.

Namens de kinderen en de leraren alsmede het bestuur van de Stichting Tileng, heel veel dank voor de hulp, samenwerking en het vertrouwen. Ik hoop dat het steeds beter gaat met de stichting en dat zij steeds meer vertrouwen krijgen van mensen in Nederland. Meer informatie is te lezen op: https://www.tileng.nl/

PETITIES.NL
Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: http://uitbetalentvw66.petities.nl/

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 8 mei 2017

T/m 18 juni 2017: Tussen twee werelden. Fototentoonstelling van de bekende familiefotograaf Wim Millenaar (1887-1955) over zijn eigen familie. De foto's tonen een intiem portret waarin het leven tussen twee culturen centraal staat, deels in Nederlands-Indië en deels in Nederland. Het levensverhaal van zijn gezin heeft Millenaar op de gevoelige plaat en rolfilm vastgelegd in maar liefst 7777 kiekjes. Van de foto's die hij in meer dan veertig jaar maakte, zijn alle negatieven van bijzonder goede kwaliteit. De foto's lezen bijna als

Kinderen Millenaar en De Vries met twee Alfoerse meisjes 1924 in Honitetoe en familie Millenaar in Artis in Amsterdam, 1932.

een dagboek. Bij de expositie verschijnt een prachtige publicatie die voor € 14,95 te koop is in de Kunsthalwinkel. De locatie is: **Kunsthal Rotterdam,** Museumpark, Westzijde 341, 3015 AA Rotterdam, Tel: 010-4400300. Openingstijden: di. t/m za. 10.00 tot 17.00 uur, zondag en feestdagen 11.00 tot 17.00 uur. Nadere informatie vindt u op de website van Kunsthal Rotterdam: http://www.kunsthal.nl.

31 maart t/m 10 september 2017 – Expositie: Nieuw licht. Het Indisch impressionisme van Bleckmann. Wilhelm 'Willem' Christiaan Constant Bleckmann, in 1853 in Batavia geboren als zoon van een KNIL-officier, wil van meet af aan schilder worden, maar verdient de kost als ambtenaar. Tijdens een verblijf in Nederland in 1877 volgt hij schilderlessen aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam bij August Allebé. Hij raakt er onder de indruk van

het werk uit de Haagse School, dat in die periode populair wordt. Vrij snel na terugkeer in Indië laat hij zijn loopbaan als ambtenaar achter zich en wordt tekendocent. Hij kan zich dan meer ontplooien als schilder. Hij verbeeldt vooral het landschap en de mensen. Als enige van de dan in Nederlands-Indië werkende kunstenaars werkt hij in de impressionistische stijl, waarin de invloed van de Haagse School sterk aanwezig is. In 1899 komt hij definitief naar Nederland en vestigt zich in Den Haag. Hij wordt onder meer lid van Pulchri Studio en exposeert regelmatig. Hij overlijdt op 9 april 1942. Zijn Indische werk is, onterecht, grotendeels vergeten. Zowel in Nederland als in Bleckmanns geboorteland. Het is ook voor huidige Indonesische kunstenaars hoogst interessant om te zien hoe Bleckmann hun land destijds schilderde. De locatie: **Museum Bronbeek,** Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Tijden di. t/m/ zo. 10.00 tot 17.00 uur. Toegang: volw. € 6,00; 6 t/m 18 jr., CJV, 65+ € 3,00; Museumkaart en div. andere Pasen (zie website) gratis. Alle inlichtingen: https://www.defensie.nl/onderwerpen/bronbeek

21 april 2017: S.I.N.G. koempoelan. De Royal Rotterdam Lloyd, Ms. Sibajak, hoopt u te begroeten op een gezellige kumpulan. Deze worden iedere maand gehouden. Altijd is er live

muziek, waarop u kunt dansen op een ruime dansvloer. Bovendien wordt er een loterij gehouden waarbij leuke prijzen te winnen zijn. De loten kosten slechts € 3,00 per boekje van 5 loten. En uiteraard zorgen Ruud en L:ies Bik dat de Indische keuken aanwezig is. Kaarten hoeft u niet te reserveren, het is gewoon aanschuiven want er is volop plaats. Achter de bar staat zoals altijd Wim om u van de nodige verfrissingen te voorzien. Locatie: **Welkomstkerk** Rijnstraat 20, 5115 EK Den Bosch. Tijden: 13.00 tot 17.00 uur. De toegang bedraagt slechts € 4,00 en jong en oud is van harte welkom. De volgende kumpulans zijn op 19 mei, 16 juni en 21 juli.

23 april 2017: IndoFilmCafé. Vertoond wordt de film: "Aroma of Heaven"/ "Biji Kopi Indonesia", onder de regie van Budi Kurniawan. Gesproken taal is het Bahasa, maar Engels ondertiteld. De geschiedenis van de koffie begon in Indonesië aan het eind van de zeventiende eeuw. De eerste plant, de "Arabica", werd

naar Batavia gestuurd en geplant in hooggelegen plaatsen op West-Java. In de koloniale tijd werden veel wouden gerooid, wegen aangelegd voor de zending en voor zakenlieden, ten behoeve van de

koffieplantages in de gehele archipel. Het koloniale bestuur breidde de koffieproductie uit en de grootste plantages zijn te vinden op Java. De documentaire gaat over de geschiedenis, de plaatsen waar de beste koffie te vinden is en interviews met een aantal koffieboeren. De locatie is: **LUX Mariënburg.** Mariënburg 38-39, 6511 PE Nijmegen. Voldoende parkeerplek (na 18.00 uur € 0,50 per uur; overdag duurder) in de parkeergarage: Arsenaalgas 8, Nijmegen (op 30 m. afstand van LUX). Voorstelling begint om 19,30 uur. Toegang: € 9,50 p.p. Na afloop gelegenheid voor napraten met een glaasje. Meer informatie: www.indofilmcafe.nl. Kaartjes reserveren wenselijk.

23 april 2017: Indisch Dans-event. Zoals altijd organiseert Rens Borghouts weer de gebruikelijke dansmatinees, dit keer op 23 april. Dansen kan op de muziek van de topband Straight en uiteraard is er weer volop te snoepen van hapjes en

maaltijden. In de pauzes kunt u Line-Dansen. Bovendien is er een Tombola met mooie prijzen. Voor het eerst dit keer op een geheel nieuwe lokatie: **Woonboulevard,** in de Elisabethhof 5, 2353 EW Leiderdorp. Reserveer tijdig, want vol=vol. Rens: 070-3938377, Anita: 070-4042134, Lenie: 070-3238411, Rob: 06-54688045. Aanvang: 14.30 (zaal open 14.00 uur) tot 19.30 uur. Toegang: € 10,00 bij reservering en € 12,50 aan de zaal.

29 april 2017: Indische Feestavond. Gastvrouw Coby de Boer organiseert weer een gezellige Indische Feestavond.

Jong en oud kan zich weer helemaal overgeven aan de danskunst onder de begeleidende muzikale omlijsting van Dewi Mass en topband Hotnews. De Indische keuken wordt zoals altijd verzorgd door Ciska Catering met hapjes, drankjes en natuurlijk een maaltijd. Locatie: **Dans & Party Centrum The Lake,** W. Dreesweg 10, 1314 VB Almere. Tijden: 20.00 tot 0030 uur, zaal open: 19.30 uur. Toegang: € 12,50 pp. Aanmelden bij: OSCO Productions, Coby de Boer Tel: 06-46415767, 036-5244573. Of via e-mail adres: info@indischefeestavond.nl.

30 april 2017: Wayang Kulit voorstelling. De Surinaams-Javaanse Stichting Manggar Megar organiseert een traditionele Wayang Kulit voorstelling met de

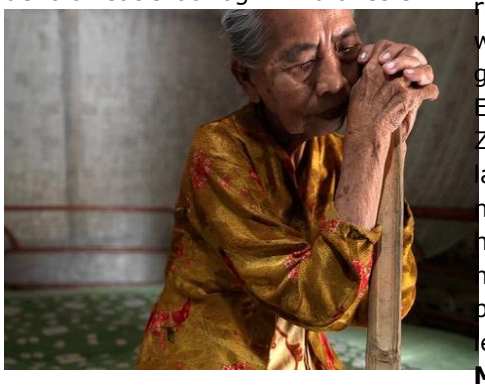
titel: Expeditie Donovan & Petruk. Over het verhaal: De onbaatzuchtige Petruk helpt zijn vrienden door dik en dun, totdat... Petruk zelf niets meer te eten heeft. Radeloos gaat hij het bos in, hopend dat daar iets eetbaars te vinden is. Een debuutvoorstelling onder de muzikale begeleiding van Gamelan orkest Witing Klapa over opoffering, onwetendheid en impulsiviteit. De voorstelling bevat veel humor en interactie, mét het publiek en mét de andere schaduw poppen: Petruk, Gareng, Semar, Bagong, Kantjil, Cakil, Werkudara en Gunungan. De locatie is: **Theater Dakota,** Zuidlarenstraat 57, 2545 VP Den Haag. Aanvang: 14.00 uur. Toegang: € 7,50. Reserveren van kaarten: Hermine 06-31640307, of bij Ference, tel: 06-16483301, of via de website: www.manggarmegar.nl. Gratis parkeren in de omgeving.

30 april 2017: Tjidengkamp Reünie. Op het Landgoed Bronbeek wordt de jaarlijkse Tjidengkamp Reünie gehouden. Het programma wordt nog nader bepaald en kunt u op een later tijdstip lezen op de website. Bij aankomst wordt u verwelkomt met koffie of the met spekkoek en ontvangt u een coupon voor de nasi rames. Locatie: **Kumpulan Bronbeek,** Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Tijden: 10.30 tot ca. 16.00 uur. Toegang: € 25,00 per

persoon, incl. koffie/thee en de maaltijd. Aanmelden via formulier: https://www.tjidengkamp.nl/meld-hier-aan-komende-reunie-op-30-april-2017/ Het entreebedrag svp storten op rek. IBAN: NL87 INGB 0688 0465 17 t.n.v. JL Freibothm Almelo, o.v.v. Tjidengkamp Reünie en het aantal personen. Vermeld ook uw e-mail. U krijgt dan een bevestigingsmail van uw deelname met uw entreebewijd. Informatie: https://www.tjidengkamp.nl, mail: info@tjidengkamp.nl.

T/m 30 juni 2017: Foto-expositie "De Weduwen". Deze tentoonstelling toont 8 levensgrote portretten van weduwen van Rawagedeh (Java) en Zuid Sulawesi. Zij verloren hun mannen als gevolg van executies door Nederlandse militairen tijdens de dekolonisatie-oorlog in Indonesië.

De portretten zijn gemaakt door fotografe Suzanne Liem en voorzien van hun persoonlijke en aangrijpende verhaalen. Suzanne Liem en onderzoeker Nicole Immler (NIOD) reisden naar Indomnesië om deze vrouwen te portretteren en hun verhaal vast te leggen. Locatie: **Nationaal Militair Museum,** Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest. Openingstijden: dinsdag t/m zondag 10.00 tot 17.00 uur. Toegang voor het gehele museum € 12,50 (volw.), kind 4 t/m 12 jr. € 6,50; CJP € 10,00. Museumkaart gratis. Meer informatie op de website: https://www.nmm.nl/plan-je-bezoek/tickets-en-prijzen/.

Mei t/m november 2017: The Great Liao. *Een vergeten dynastie uit Binnen-Mongolië 907 – 1125 AD.* Deze unieke tentoonstelling vertelt het verhaal van een nomadisch volk dat in de 10e en 11e eeuw een groot en machtig rijk had opgebouwd in

Mongolië, dat toen het zuiden van Rusland en het noorden van China omvatte. Voor het eerst komen ruim honderd schitterende voorwerpen zoals aardewerk, serviesgoed en sieraden naar Assen. Eerder waren ze te zien in Keulen, Zürich en New York. Echter de laatste tien jaar zijn de artefacten niet meer op reis geweest. Het hoogtepunt van de expositie is wel het gouden dodenmasker van prinses Chen, die in 1018 op jonge leeftijd overleed. Locatie: **Drents Museum,** Brink 1, 9401 HS Assen Openingstijden: di. t/m zo. 11.00 tot 17.00 uur. Toegang: € 13,00, CJP € 8,00, groepen vanaf 10 personen € 10,00 per persoon. Kinderen en jeugd tot 18 jaar gratis. Museumkaart en Defensiekaart gratis.

6 mei 2017: Kroonduiven/Deta Reünie. De grootste Pieuw-Guinea Reünie van het jaar. De ge;egenheid om vroegere maten, vrienden, klasgenoten, buren en collega's te ontmoeten. In verband met de te verwachten drukte is het raadzaam om z.s.m. kaarten te reserveren. Doe dit bij: Ankie en Ventje Davies, 020-6463056,

Daan Sahetapy, 036-5317154 of bij Leonie Stavenga: 013-7506525 Locatie: **H.F. Wittecentrum,** H. Dunantplein 4a, De Bilt. Tijden: Zaal open 15.00 uur, einde: 23.00 uur. Hapjes en makanans worden verzorgd door Enak Lo Pim en u kunt dansen op de muziek van de band Straight. Verder is er een rondje Bingo en een Tombola. Kaarten zijn ook te bestellen via de website: http://www.west-papua.nl/NieuwGuineaReunies/Kroonduivenreunie_2017/Kroonduivenreunie2017.php.

21 mei 2017: Bij Eugenie in de Salon. Ook deze keer ontvangt Yvonne Groeneveld (Tante Eus) weer bijzondere gasten: Wieteke van Dort en Dane Wilson Beerling. Dane Wilson Beerling is beeldend kunstenaar en vooral ook bekend om zijn verhalen,die hij in onvervalst Petjok vertelt. Maar ook Tante Eus laat van zich horen. Met

haar eigen Indische achtergrond, zotte invallen, improvisaties en vaak hilarische kijk op het leven

maken dat haar programma's nooit saai zijn. Ook haar sympathieke kebon laat zich niet Ronbetuigd, samen met gitarist Joony van Maanen. Natuurlijk is er weer van alles te snoemen en te eten. Locatie: **Werftheater,** Oude Gracht 60 aan de werf, 3511 AS Utrecht. Tijden: 14.30 uur (kassa open 14.00 uur) Toegang: € 13,00 55+ en CJP € 11,00. Reserveren: reserveren@werftheater.nl, of Tel: 030-2315440.

18 en 19 juni 2017: SETAN JAWA tijdens het Holland Festival. Het is nog ver weg, maar in verband met de te verwachten toeloop op de entreebewijzen hier alvast een aankondiging. Begin vorige eeuw zochten veel arme Indonesiërs hun toevlucht tot de Javaanse mystiek, in het bijzonder tot de rituelen die een mens rijk zouden maken. SETAN JAWA ('Javaanse duivel') toont het Faustiaanse verhaal van een man die een pact sluit met de duivel. Deze maakt hem zo rijk, dat hij kan trouwen met een prinses. Maar de prijs van dit geluk is hoog. Regisseur Garin

Nugroho – van wie onder andere de OPERA JAWA te zien was in het IFFR – heeft zich voor deze nieuwe zwijgende film laten inspireren door de donkere sfeer en stijl van klassiekers als Nosferatu en Metropolis. Er is een live uitvoering van de soundtrack door het Rahayu Supanggah Gamelan Orcherstra en het Nederlands Kamerorkest en is gecomponeerd door Rahayu Supanggah. Een magisch-realistisch meesterwerk uit de moderne Indonesische Cinema. Locatie: **Muziekgebouw aan 't IJ,** in Amsterdam. Aanvang: 19.45 uur; start film om 20.30 uur, duur van de film: 70 minuten, zonder pauze. Toegangsprijzen: € 36,00 pp. (Studentenpas, CJP: € 33,00). Belangstellenden worden met klem verzocht NU vast kaarten te reserveren, gezien de verwachte toeloop, via de website http://www.hollandfestival.nl/nl/programma/2017/setan-jawa/ of op het adres: Stadsschouwburg Amsterdam, Leidseplein 26, 1017 PT Amsterdam, ma t/m za 12.00 – 18.00 uur, Tel: 020-5237787.

Help NICC Magazine aan nieuwe abonnees
Verras uw familielid, vriend, kennis of collega met een GRATIS ABONNEMENT
info@indisch-centrum-denhaag.nl

De Indische Agenda uitgelicht

Bronbeek Festival

Op 23 april organiseert Bronbeek een groot FESTIVAL, waarbij je in het Museum en op het Landgoed naar hartelust op avontuur kunt gaan. Op het Landgoed zijn tientallen activiteiten in legertenten en binnen in het Museum. Het Bronbeek Festival is toegankelijk voor alle leeftijden.

Buitenactiviteiten

- Vlieg in een Vliegsimulator
- Ponyrit op het Landgoed
- Batik je eigen fashion item
- Beklim de klimtoren
- Ga verkleed op de foto
- Verhalen van soldaten
- Militaire Fanfare
- Indische hapjes & drankjes
- Hindernisbaan
- Rijd mee in legervoertuig
- Workshop 'camouflage'
- Bootje varen op de vijver
- Laat je schminken
- Bezoek de WereldExpress
- Overwin de Jungletunnel
- Vlot bouwen en varen
- Maak je eigen papier

Binnenactiviteiten

- Ontdek de geschiedenis van Nederlands-Indië
- Spannende muziekvoorstelling van Peter Vervloed
- Workshop Gamelan
- Indische landschappen van Willem Bleckmann
- Snoepen in café Batavia
- Snuffel in Museumwinkel

Praktische informatie

De toegang tot het landgoed is gratis. Een passe-partout voor deelname aan alle activiteiten is voor kinderen tot 6 jaar gratis. Hetzelfde geldt voor houders van de Museumkaart en Vrienden van Bronbeek kaart. Anderen betalen slechts de Museum-entree. Aan de ingang van het landgoed zijn op de dag zelf ook nog kaarten verkrijgbaar. Gratis parkeren kan op het terrein van de HAN op de Ruitenberglaan. Museum Bronbeek doet een onderzoek naar jouw ervaringen op het Festival. Vul de enquête in en maak daarmee kans op een heuse Ballonvaart voor 2 personen.

Het Bronbeek Festival komt tot stand door een samenwerking tussen Museum Bronbeek, Koninklijke Landmacht, Koninklijke Luchtmacht, Paresto, Facilitair Bedrijf Defensie, Bronbeek-bewoners, Vrijwilligers, Arnhemse Kunstenaars, ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten en het Indisch Herinneringscentrum.
Het Bronbeek Festival is geopend van 10.00 tot 17.00 uur. Meer informatie: https://www.defensie.nl/onderwerpen/bronbeek/activiteiten.

Adres: Landgoed Bronbeek
Velperweg 147
6824 MB Arnhem

Tong Tong Fair 2017

De 59e Tong Tong Fair vindt plaats van donderdag 25 mei t/m maandag 5 juni op het Malieveld in Den Haag. Het culturele programma staat in het teken van jazz, destijds razend populair in Nederlands-Indië en Indonesië nu. In een tweede themaprogramma staan 'sterke vrouwen' centraal. Van Melati van Java (1853-1927), Marie van Zeggelen (1870-1957) en Raden Adjeng Kartini (1879-1904) tot hedendaagse auteurs als Karin Amatmoekrim, vrouwen die zich niet in hokjes laten stoppen en de confrontatie met heilige huisjes niet schuwen.

Cultureel programma 2017

De jazzreputatie van Den Haag is alom bekend, net als de populariteit van jazz in hedendaags Indonesië. Minder bekend is dat de Haagse jazz-scene deels Indische wortels heeft. Vrijwel onbekend is de invloed van jazz, met name uit Amerika, op de populaire cultuur in Nederlands-Indië. Met muziek, dans, modeshows en lezingen verbindt het Tong Tong Festival toen en nu. Jazzartiesten zoals Rob Agerbeek, Boi Akih, Maurice Rugebregt, Olaf Tarenskeen en jazzmusici uit Indonesië spelen old school jazz, moderne jazz en funky worldjazz.

Dovemansoren

Tegen dovemansoren praten doet niemand graag. Indische mensen die vanwege de dekolonisatie vanuit Indonesië naar Nederland moesten vertrekken, weten er alles van. Wie zat er in Nederland op hun verhalen te wachten? Gelukkig is het tij inmiddels gekeerd. Steeds meer verhalen komen los, ook op de Tong Tong Fair. 'Ajo! Vertel! Verhalen om te herhalen' is een theatrale presentatie waarin ouderen met verhalen, liederen, gedichten en dans hun geschiedenissen doorgeven aan het publiek. Zij brachten hun jeugd door in een multiculturele samenleving avant la lettre. Een samenleving die bestond uit Javanen, Sumatranen, Molukkers, Madoerezen, Soendanezen, Europeanen, Surinamers, Armenen, Japanners, Chinezen etc. Ook waren naast de grootste moslimgemeenschap ter wereld andere geloofsgemeenschappen aanwezig: katholieken, protestanten, joden, confucianisten, boeddhisten, hindoes etc. In het programma 'Zwijgen in alle talen' van Riboet Verhalenkunst delen bekende Indische Nederlanders hun verhaal. De dovemansoren hebben ook hier plaatsgemaakt voor een belangstellend publiek.

Over de TTF

In 1959 was er een groepje Indische Nederlanders dat de Indische cultuur zo mooi, inspirerend en belangrijk vond, dat het een evenement ging organiseren om dat te laten zien. Bijna zestig jaar later ontmoeten Oost en West elkaar op de Tong Tong Fair nog altijd in een sfeer van vrijheid, vriendschap en inspiratie. De internationale programmering weerspiegelt de gemengde wortels van de Indische cultuur: diverse Europese en Aziatische landen en regio's hebben de Indische keuken, muziek, kleding, interieurs en gewoontes beïnvloed.
Het volledige programma (muziek, dans, geschiedenis, pentjak, letteren, wayang, wellness, fashion) wordt eind april online gezet op de site: http://tongtongfair.nl/programma/.

Reparatie, onderdelen, accessoires en batterijen voor al uw elektronische apparatuur. http://www.mobipc.nl/onderdelen

Pasar Kalender 2017

(update: 1 april 2017)

Januari
14, 15: Steenwijk http://www.istemewa-events.nl
26, 27, 28: Breda http://www.winkelcentrumhogevucht.nl

Februari
18 t/m 26: Amsterdam www.woutnijlandevenementen.nl

Maart
4, 5: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl
10, 11, 12: Zwolle http://www.istemewa-events.nl
19: Kallenkote (Steenwijk) www.tamanindonesia.nl.
24, 25, 26: Arnhem www.stellarevents.nl.
31: Apeldoorn www.pasarfestival.nl.

April
1, 2: Apeldoorn www.pasarfestival.nl.
15, 16, 17: Rotterdam http://www.istemewa-events.nl
21, 22, 23: Nieuwegein www.stichtingstellar.nl
28, 29, 30: Brussel – BE http://www.istemewa-events.nl
30: Zutphen www.pasaroostwest.nl

Mei
1: Brussel – BE http://www.istemewa-events.nl
5, 6, 7: Hasselt – BE http://www.istemewa-events.nl
6, 7: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
5, 6, 7: Geleen www.pasarfestival.nl.
20, 21: Landgoed Nienoord (Leek) www.stichtingstellar.nl
25 t/m 28: Antwerpen – BE http://www.istemewa-events.nl
25 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

Juni
1 t/m 5: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.nl
3, 4, 5: Den Helder www.stichtingstellar.nl
9, 10, 11: Purmerend http://www.istemewa-events.nl
16, 17, 18: Goes http://www.istemewa-events.nl
17, 18: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
23, 24, 25: Leeuwarden www.stichtingstellar.nl
30: Zeist http://www.istemewa-events.nl

Juli
1, 2: Zeist http://www.istemewa-events.nl
7, 8, 9: Eindhoven www.stichtingstellar.nl
????: Breda www.raffyzorg.nl
8, 9: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
14, 15, 16: Groningen www.pasarfestival.nl
22, 23: Emmeloord http://www.istemewa-events.nl
28, 29, 30: Oostende – BE http://www.istemewa-events.nl

Augustus
13 t/m 16: Dordrecht http://www.istemewa-events.nl
17: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
18, 19, 20: Tilburg www.stichtingstellar.nl

September
8, 9, 10: Assen www.pasarfestival.nl.
15, 16, 17: Middelburg www.stichtingstellar.nl
16, 17: Kallenkote www.taman-indonesia.nl
21 t/m 24: Alphen a/d Rijn http://www.istemewa-events.nl
29, 30: Enschede www.pasarfestival.nl
30: Maastricht http://www.istemewa-events.nl

Oktober
1: Enschede www.pasarfestival.nl.
6, 7, 8: (nieuwe locatie) http://www.istemewa-events.nl
20, 21, 22: Nijmegen www.pasarfestival.nl.
28, 29: Leek www.stichtingstellar.nl

November
11, 12: Rijswijk www.pasarmalamrijswijk.nl
????: Den Haag http://www.manggarmegar.nl

December
23 dec. t/m 7 jan.: (behalve 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag)
Arnhem, Burgers Zoo http://www.istemewa-events.nl

Ziet u nog een foutje in deze lijst? Meld het ons.

Uw pasar aanmelden voor deze lijst? # info@indisch-centrum-denhaag.nl
ook kleine particuliere en verenigings pasars welkom (ter beoordeling door de redactie)

Colofon

Digitaal maandelijks Magazine van:
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Jean-Marie Bosch van Drakestein
Ron Kraft
Henk Harcksen
Fotoredactie: Han Dehne
Juniorredacteur: Chinook de Deugd
Correspondenten:
Albert van Prehn (Muziek, column)
Ferry Schwab (ICM-online)
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Sabina de Rozario (Door Blauwe Ogen)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)
Gedichten: Mary-Jane Sahanaja
Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Ondersteuning: Groep de Mos
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borca-online.nl/

Verschijning: de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands
W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Overname van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2016 N.I.C.C. Den Haag

ICM online
NIEUWS en ACTUALITEITEN binnen de INDISCHE GEMEENSCHAP sinds 1999
DE Indische INTERNETKRANT
WWW.ICM-ONLINE.NL

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

SHOPDEN
BORCA ONLINE
Borca Computer Online Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

9.4

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	e–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag